Biblioteca Polirom

David Grossman

Autorul bestsellerului *Pînă la capătul pămîntului*

Căderea din timp

POLIROM

David Grossman

Căderea din timp

– o poveste pe mai multe voci –

Traducere din limba ebraică
de Gheorghe Miletineanu

POLIROM
2013

DAVID GROSSMAN (n. 1954) este unul dintre cei mai importanți autori israelieni, cunoscut comentator al politicii Israelului față de Palestina și militant pentru recunoașterea Palestinei ca stat. A studiat filosofie și teatru la Universitatea Ebraică din Ierusalim, iar după ce și-a încheiat stagiul militar obligatoriu, a lucrat la postul de radio Vocea Israelului. A publicat mai multe lucrări de ficțiune, precum și cîteva volume de reportaje și interviuri. Printre romanele publicate de Grossman de-a lungul timpului se numără *Copii în zigzag* (1994), *Cineva cu care să fugi de acasă* (2000) și *Pînă la capătul pămîntului* (2008; Polirom, 2012). Volumele lui Grossman au fost premiate atît în Israel, cît și în străinătate, și pînă în prezent au fost traduse în peste treizeci de limbi. Printre numeroasele premii cu care a fost distins autorul israelian amintim aici premiul Bernstein pentru roman (primit în 1985 și în 1993), premiul Sapir (2001), premiul Bialik pentru literatură (2004), premiul JQ Wingate (2004 și 2011), premiul Albatross, acordat de Fundația Günter Grass din Germania (2011), și premiul Medicis Étranger (2011). David Grossman este *doctor honoris causa* al Universității Catolice Leuven din Belgia și cavaler al Ordinului Artelor și Literelor, titlu acordat de Ministerul Culturii din Franța. În prezent scriitorul locuiește în Mevasseret Zion, la periferia Ierusalimului, împreună cu soția sa, Michal.

CEL CARE NOTEAZĂ TOT CE SE ÎNTÎMPLĂ ÎN ORAȘ: Pe cînd stau și-și iau cina, bărbatul se schimbă la față. Cu o mișcare bruscă, împinge farfuria din fața lui. Cuțitele și furculițele zăngănesc. El se ridică și rămîne-n picioare și pare că nu știe unde se află. Femeia s-a tras înapoi pe scaunul ei. Privirea lui plutește în jurul ei și nu se proptește în nimic, iar ea – o dată a lovit-o, de-acum, nenorocirea – simte numaidecît, iată, că se întîmplă din nou, nenorocirea mă atinge din nou, degetele ei reci sînt pe buzele mele. Dar ce s-a întîmplat? șoptește ea cu ochii și bărbatul o privește uluit...

— Trebuie să mă duc.
— Unde?
— La el.
— Unde?
— La el, acolo.
— La locul unde s-a-ntîmplat?
— Nu, nu. Acolo.
— Ce-nseamnă „acolo“?
— Nu știu.
— Mă s erii.

— Să-l mai văd măcar o singură clipă.

— Dar ce-o să vezi acum? Ce-a mai rămas de văzut?

— Poate că acolo o să-l pot vedea. Eventual, chiar să și vorbesc cu el.

— Să vorbești?!

CEL CARE NOTEAZĂ TOT CE SE ÎNTÎMPLĂ ÎN ORAȘ: Și-acum ei se trezesc amîndoi, se deșteaptă amîndoi.

— Vocea ta, femeie.

— A revenit. Și vocea ta, bărbate.

— Mi-a fost atît de dor de vocea ta.

— Credeam că noi... Că de-acum niciodată n-o să mai...

— Mai mult decît de vocea *mea*, mi-a fost dor de vocea ta.

— Dar, spune-mi, ce înseamnă *„acolo"*? Nu există un asemenea loc, nu există nici un acolo!

— Dacă mergem acolo, înseamnă că *acolo* există.

— Și de-acolo nu există întoarcere pentru nimeni, pînă acum nu s-a-ntors încă nimeni.

— Fiindcă pînă acum s-au dus acolo numai morți.

— Și tu cum ai să te duci?

— Eu am să mă duc acolo viu.

— Și n-o să te mai întorci.

— Poate că el așteaptă să venim la el.

— Nu, el nu așteaptă. Sînt cinci ani de-acum, iar el nu și nu.

— Poate că nu-nțelege cum de-am renunțat la el așa, imediat, în clipa în care-am fost înștiințați...

— Uită-te la mine. Privește-mă în ochi. Ce-mi faci tu mie, ce ne faci nouă? Asta sînt eu, vezi? Sîntem noi, noi amîndoi. Asta e casa noastră. Bucătăria. Vino, șezi. Am să-ți pun supă-n farfurie.

BĂRBATUL:
E frumoasă...
Atît de frumoasă...
E frumoasă
bucătăria
în clipa asta,
cînd tu pui supă-n farfurie
și aici e cald și plăcut, și geamul rece
al ferestrei
e-acoperit de abur...

CEL CARE NOTEAZĂ TOT CE SE ÎNTÎMPLĂ ÎN ORAȘ: Poate din cauza lungilor ani de tăcere, vocea lui e răgușită, se stinge într-o șoaptă. Nu-și ia ochii de la ea. O privește în așa fel, încît mîna ei începe să tremure.

BĂRBATUL:
Și mai frumoase decît toate sînt brațele tale,
rotunde, moi.
Viața e-aici,
scumpa mea,

am uitat asta pentru o clipă:
viața e acolo
unde,
într-un cerc de lumină,
tu pui supă-n farfurie.
Bine că mi-ai adus aminte:
noi sîntem aici,
iar el este acolo
și între aici
și acolo
trece hotarul dintre două lumi.
Pentru o clipă am uitat:
noi sîntem aici,
iar el...
Dar nu se mai poate –
nu se poate!

FEMEIA:
Uită-te la mine. Nu,
nu cu privirea asta
goală.
Oprește-te.
Întoarce-te la mine, întoarce-te
la noi.
E atît de ușor
să fim
tăgăduiți, să fie tăgăduit cercul ăsta
de lumină, și brațele

astea moi,
și gîndul că ne-am întors
la viață,
iar timpul,
în ciuda a tot și a toate,
pune pansamente
subțiri...

BĂRBATUL:
Nu, nu se mai poate
așa,
nu se mai poate
ca noi,
ca soarele,
ceasurile, prăvăliile,
ca luna,
perechile,
ca pomii de pe bulevarde
să-nverzească, nu se mai poate ca sîngele
în vine,
ca primăvara și toamna,
ca oamenii,
în nevinovăția lor,
să existe pur și simplu pe lume,
ca ai altora,
copiii altora,
ca lumina lor
și căldura lor...

FEMEIA:
Fii atent,
spui
tot lucruri care...
Pînza de păianjen
e-atît de subțire, dar e...

BĂRBATUL:
Noaptea au venit niște oameni,
purtau
în gură
o veste.
Au bătut drum lung,
au tăcut grav
și poate că-n același timp
au gustat acea veste, au lins-o pe furiș.
Și-au dat seama
cu uluire de copii
că moartea se poate ține-n gură ca
o bomboană
de otravă, la care ei, printr-o minune,
sînt imuni.
Le-am deschis ușa,
ușa asta, aici stăteam
tu și cu mine,
umăr la umăr,
iar ei,
pe prag,
și noi,

în fața lor,
iar ei,
plini de
milă,
măsurați
și netulburați,
stăteau
și-asupra noastră suflau
suflare
de moarte.

FEMEIA:
Era o liniște îngrozitoare.
În jur dogorea un foc
rece. Am spus:
Știam, o să veniți
în noaptea asta. Mă gîndeam:
dezlănțuie-te, haos.

BĂRBATUL:
De undeva de-acolo, din depărtare,
te-am auzit:
nu vă temeți, ai spus,
cînd l-am născut
n-am țipat, nici acum
n-o să țip.

FEMEIA:
Viața noastră de pînă atunci

a continuat
în noi
cîteva clipe încă.
Vorbirea,
gesturile,
expresiile feței...

BĂRBATUL ȘI FEMEIA:
Acum,
pentru o clipă,
ne surpăm.
Tăcem amîndoi
cu aceleași cuvinte.
Nu pe el
îl jelim
în clipa asta –
melodia vieții de dinainte
o jelim, ceea ce era minunat
de simplu,
ușurința,
obrajii
catifelați, fără
zbîrcituri.

FEMEIA:
Dar ne-am făgăduit unul altuia,
am jurat:
o să trăim, o să-l lăsăm să ne doară,
o să ne fie dor de el

și-o să trăim.
Ce s-a-ntîmplat acum,
ce s-a-ntîmplat deodată,
că tu
te frîngi așa?

BĂRBATUL:
După noaptea aceea
a venit un străin, m-a prins
de umeri și mi-a spus: salvează
ce-a rămas.
Luptă, încearcă să te vindeci.
Uită-te în ochii
ei, lipește-te
de ochii ei,
tot timpul
de ochii ei –
nu te dezlipi de ei.

FEMEIA:
Nu te-ntoarce acolo,
la zilele acelea nu
te-ntoarce,
nu-ți îndrepta privirea
îndărăt...

BĂRBATUL:
În bezna aceea am văzut
în fața mea un ochi

plîngînd
și un ochi
aiurînd.
Un ochi omenesc
fără lumină
și un ochi
de jivină.
O jivină din care jumătate
e de-acum între colții fiarei care o sfîșie,
o jivină însîngerată,
cu mintea rătăcită,
din ochiul tău mă privea pe furișate...

FEMEIA:
Pămîntul
s-a căscat,
ne-a înghițit
și ne-a vomat.
Nu te-ntoarce
acolo, nu
te-ntoarce,
nu ieși
din cercul de lumină
nici măcar un pas...

BĂRBATUL:
N-am putut, n-am
îndrăznit să privesc
atunci în ochiul tău,

în ochiul acela
zănatic,
cînd tu nu erai...

FEMEIA:
Nu te-am văzut,
nimic n-am văzut,
nici prin ochiul de om,
nici prin ochiul de jivină. Rădăcina
sufletului meu
fusese smulsă.
Era foarte frig
și-acum, la fel,
e frig.
Să mergem la culcare,
e tîrziu.

BĂRBATUL:
Cinci ani
am trecut
sub tăcere noaptea aceea.
Tu ai trecut-o prima sub tăcere
și după aceea și eu.
Ție tăcerea
ți-a priit, iar pe mine
m-a înăbușit. Și, unul după altul,
cuvintele
au pierit și am fost
ca o casă

în care, încet-încet, se sting
toate luminile,
pînă cînd s-a lăsat
o tăcere-ntunecată...

FEMEIA:
Și înăuntrul ei
te-am regăsit pe tine
și l-am regăsit pe el. Ne-a-nvelit
pe tustrei o manta
întunecată,
eram înfășurați în ea
împreună cu el
și eram muți
ca și el. Trei
feți zămisliți
de nenorocire...

BĂRBATUL:
Și împreună
ne-am născut
dincolo,
fără cuvinte,
fără culori,
și-am învățat
să trăim
negativul filmului
vieții.

(tăcere)

FEMEIA:
Vezi tu,
cu fiecare vorbă,
ceva tainic dintre noi
se subțiază, se topește,
ca un vis
străpuns de lumina
unui far. Căci în tăcere
era ca un miracol,
o enigmă era în liniștea
în care fuseserăm înghițiți împreună cu el,
în care eram tăcuți
ca și el, în care vorbeam
ca pe limba lui.
Ce noimă au cuvintele –
ce are darabana
cuvintelor
cu moartea lui?

CEL CARE NOTEAZĂ TOT CE SE ÎNTÎMPLĂ ÎN ORAȘ: În tăcerea care se lasă după strigătul ei, bărbatul se dă înapoi pînă cînd spinarea lui atinge peretele. Cu mișcări lente, ca în somn, el își desface brațele într-o parte și-n cealaltă și pășește pe lîngă perete. Dă ocol micii bucătării, de jur-împrejur...

BĂRBATUL:
Povestește-mi,
povestește-mi despre noi
în noaptea aceea...

FEMEIA:
Eu simt aici un fel de
taină: îți smulgi de pe tine
pansamentul ca să-ți
poți bea sîngele, ca merinde
pentru drumul
acolo.

BĂRBATUL:
Noaptea aceea,
povestește-mi
despre noi
în noaptea aceea...

FEMEIA:
Tu
umbli
în jurul meu
ca
un animal de pradă.
Mă-ncolțești ca un coșmar.
Noaptea aceea,
noaptea aceea.
Vrei s-auzi despre
noaptea aceea.
Pe scaunele astea ședeam,
tu ședeai
aici, eu aici. Și tu
fumai, îți țin minte

fața ivindu-se și pierzîndu-se în fum,
și de fiecare dată ea se făcea
mai mică, mai puțin tu,
mai puțin chip de om.

BĂRBATUL:
Am așteptat în tăcere
dimineața.
Și dimineața
nu
mai venea.
Sîngele
nu
mai curgea.
M-am sculat, te-am învelit
într-o pătură,
mi-ai prins mîna, m-ai privit
drept în ochi:
bărbatul și femeia
care am fost
au dat din cap,
salutîndu-se unul pe celălalt.

FEMEIA:
Un *nu* sufla
înnegurat și înghețat
dinspre pereți
și trupul mi-l înnoda,
pîntecele

mi-l închidea și mi-l pecetluia.
Mă gîndeam:
se zăvorăște casa
care cîndva
am fost
eu.

BĂRBATUL:
Vorbește, povestește-mi încă,
ce am spus, cine a vorbit
cel dintîi? Era foarte multă liniște,
așa-i? Și respirații, îmi amintesc.
Și palmele tale
mototolindu-se una
pe cealaltă, și, în afară de asta,
totul s-a șters.

FEMEIA:
Un foc rece
și liniștit
mistuia totul împrejur.
Lumea de dinafară se strîngea,
ofta, se chircea
și, încet-încet, pierea,
n-a mai rămas din ea
decît un punct minuscul,
negru,
malign.
Mă gîndeam: de-aici

trebuie să fugim.
Dar știam:
de-acum nu mai avem unde fugi.

BĂRBATUL:
Clipa
în care
s-a-ntîmplat asta,
în care asta
a devenit „este"...

FEMEIA:
Într-o singură clipă am fost surghiuniți
într-un pustiu.
Au venit noaptea, au bătut la ușa noastră,
au spus: la ora asta și asta,
în locul ăsta și ăsta, fiul vostru
așa și așa.
Au țesut iute-iute
o plasă cu ochiuri mărunte,
ora și minutul și locul exact,
și-n plasa asta era o gaură,
înțelegi? În plasa
cu ochiuri mici era,
pe cît se pare, o gaură
și pe-acolo fiul nostru a căzut
în abis...

CEL CARE NOTEAZĂ TOT CE SE ÎNTÎMPLĂ ÎN ORAŞ: Şi, pe cînd ea spune lucrurile astea, el încetează să mai umble împrejurul ei. Ea îl priveşte şi ochii ei sînt stinşi. El stă în faţa ei, cu braţele atîrnîndu-i, şi pare pierdut, ca şi cum în clipa asta l-ar fi lovit o săgeată plecată dintr-un arc cu mult timp în urmă.

FEMEIA:
Oare o să te mai
văd
vreodată
aşa cum eşti tu
şi nu după
cum nu mai este el?

BĂRBATUL:
Eu pot să te ţin minte
fără „el nu mai este" – surîsul tău, cel curat
şi optimist – şi chiar şi pe mine însumi
încă mă mai pot ţine minte
fără „el nu mai este".
Dar pe el nu, ciudat: pe el
fără „el nu mai este"
nu-l mai pot ţine minte. Şi cu cît
trece timpul,
pare ca şi cum încă
de pe cînd era,
se-ntrezărea
în el nefiinţa lui...

FEMEIA:
Și, știi, cîteodată
mi-e dor de smintita aceea,
de-nsîngerata lui neființă,
pe ea o cred uneori
mai mult decît
mă cred pe mine însămi.

BĂRBATUL:
Din pricina ei
mă bizui întru totul
pe tine și-ți pun
o întrebare pe care eu
însumi
n-o înțeleg:
vii cu mine?
Acolo –
la el?

FEMEIA:
În noaptea aceea m-am gîndit:
acum o să ne despărțim. N-o să mai putem fi împreună.
Cînd o să-ți spun da,
o să-l strîngi în brațe pe nu,
neființa lui
o s-o strîngi în brațe tu...

BĂRBATUL:
Cum o să ne-apropiem, m-am gîndit
în noaptea aceea,
ce simțire o să ne mîne pe unul către celălalt?
Cînd o să te sărut,
o să-mi tai limba
în cioburile numelui lui
în gura ta...

FEMEIA:
Cum o să te uiți în ochii mei
cînd el o să fie acolo,
întrupat ca un făt
în negrul luminii ochiului?
Orice privire,
orice atingere o să fie
ca un burghiu. Cum o să ne iubim,
m-am gîndit în noaptea aceea,
cum o să ne iubim,
cînd el s-a zămislit
dintr-o mare iubire?

BĂRBATUL:
Clipa
în care
s-a-ntîmplat asta...

FEMEIA:
S-a-ntîmplat? Privește-mă,

spune-mi:
s-a-ntîmplat într-adevăr?

BĂRBATUL:
Și asta
urcă
și se înalță
și se revarsă, o fîntînă
care nu se mai sfîrșește.
Iar eu
de-acum știu: cît încă
e-n mine suflare de viață,
o să scot din fîntînă
și-o să beau și-o să curgă în mine, mereu sîngerîndă,
bezna
acelei clipe.

FEMEIA:
Doliul îl condamnă
pe cel viu
la o singurătate
fără seamăn,
ca singurătatea în care boala
îl înfășoară
pe cel suferind...

BĂRBATUL:
Dar în singurătatea
asta, în care –

așa precum sufletul
se desparte de trup –
eu aproape
că mă rup
de mine însumi, acolo
nu mai sînt
singur, nu mai sînt
singur
de-atunci...
Și-acolo nu sînt
unul singur
și niciînd
n-o să fiu numai
unul singur...

FEMEIA:
Acolo îl ating,
în chiar lăuntrul lui,
în abisul lui,
așa cum n-am atins
niciodată
nici un om
de pe lume...

BĂRBATUL:
Iar el,
și el m-atinge
pe mine de acolo
și-atingerea lui...

În felul ăsta
nu m-a atins
nici un om
niciodată...

(tăcere)

FEMEIA:
Și dac-ar fi un asemenea loc
precum *acolo* –
și nu există un asemenea loc, tu
știi asta –, dar dac-ar fi,
s-ar merge de-acum
acolo,
dintre toți, măcar unul
s-ar ridica
și-ar merge. Și, oricît
de departe ai merge,
și cum o să știi să te-ntorci,
și ce-o să fie dacă nu te-ntorci,
și chiar
dac-o să găsești,
și n-o să găsești,
fiindcă nu există,
și dacă
o să găsești, atunci
n-o să mai te-ntorci,
ei n-o să-ți dea voie
să te-ntorci,

și dac-o să te-ntorci,
cum
o să te-ntorci,
poate
o să te-ntorci atît de altul,
că n-o să te-ntorci,
și cu mine ce,
și cum o să fiu eu
dacă n-o să te-ntorci
sau dacă
o să te-ntorci atît de altul,
încît n-o să te-ntorci?

CEL CARE NOTEAZĂ TOT CE SE ÎNTÎMPLĂ ÎN ORAȘ: Ea se ridică în picioare și se lipește de el, alintîndu-se. Mîinile ei se plimbă pe trupul lui. Gura ei îi pipăie fața, ochii, buzele. Din locul unde stau eu, printre umbrele din afara ferestrei lor, s-ar zice că ea se aruncă pe el ca o pătură peste flăcările unui incendiu...

FEMEIA:
În noaptea aceea m-am gîndit
că de-acum
n-o să ne mai despărțim niciodată.
Și chiar dac-am vrea,
cum am putea?
Cine o să-i păstreze ființa,
cine o să-l îmbrățișeze

dacă noi doi
n-o să-nvelim
cu trupurile noastre
deplinătatea lui,
care acum nu mai e decît un gol?

BĂRBATUL:
Haide, ce-i
mai simplu decît asta?
Pe negîndite,
pe necîntărite,
pe necumpănite:
maică-sa și taică-său
se pornesc
și se duc
la el...

FEMEIA:
În ochii cui o să privim ca să-l vedem
ghemuit în negrul
luminii ochiului,
fiind
și nefiind?
Cu degetele cui
o să ne-mpletim degetele
ca să-l țesem
pentru o clipă
în carnea noastră?
Nu pleca.

BĂRBATUL:
Ochii,
o sclipire
din ochii lui –
cum e cu putință,
cum de-i îngăduit
să nu încerci?

FEMEIA:
Și lui ce-o să-i spui, nenorocitule,
nebunule, ce-o să-i spui?
Că, preț de cîteva ore
după ce el s-a sfîrșit,
s-a deșteptat în tine
pofta?
Că trupul tău
și-al meu
s-au agățat
de viață
ca două căpușe
și s-au lipit unul de altul
și ne-au silit să trăim?

BĂRBATUL:
Dac-o să fim cu el
preț de încă o clipă,
poate că și el
o să fie
preț de încă o clipă,

preț de o privire,
preț de o răsuflare...

FEMEIA:
Și pe urmă ce?
Ce-o să fie
cu el?
Și ce-o să fie cu noi? Ce?

BĂRBATUL:
Nouă o să ni se frîngă inima,
poate c-o să murim ca el, într-o clipă,
sau o să rămînem spînzurați
în fața lui, legănîndu-ne
între cei morți
și cei vii...
Dar noi
știm asta – cinci ani,
un eșafod de doruri...

(tăcere)

BĂRBATUL:
Mirosul pe care-l răspîndește
trupul tău
în jalea ta
cînd te năpădește
pe neașteptate,
cînd se năpustește asupra ta;

mirosul amar, în care
eu găsesc întotdeauna
și mirosul lui.

FEMEIA:
Mirosurile lui:
cel dulce, cel iute,
cel acru.
Părul lui proaspăt lăut,
carnea lui proaspăt spălată,
mirodeniile cele simple
ale trupului...

BĂRBATUL:
Cum năduşea după cîte-un meci,
ții minte?
Tot numai o pasiune și-un avînt...

FEMEIA:
A, avea mirosuri pentru fiecare anotimp,
mirosurile de pămînt ale excursiilor de toamnă
și mirosul de ploaie aburind din tricourile de lînă,
iar primăvara lucrați împreună la cîmp
și mirosul de sudoare a frunții,
aburul de bărbați care muncesc, umplea
toată casa.

BĂRBATUL:
Dar cel mai mult iubeam vara,

cu parfumul de piersică
și de prună,
a căror zeamă i se prelingea pe obraji...

FEMEIA:
Și cînd se întorcea de la un foc de tabără cu prietenii,
noaptea și fumul îi ieșeau aburind din gură...

BĂRBATUL:
Sau cînd se-ntorcea de la plajă
cu miros de sare
în păr...

FEMEIA:
...și pe piele.
Și mirosul plăpumioarei lui pe cînd nu era decît un prunc,
și mirosul scutecelor lui
pe cînd doar sugea lapte de la sîn;
și parcă numai
o singură clipă
mai tîrziu...

BĂRBATUL:
Cearșafurile de adolescent
îndrăgostit...

FEMEIA:
Cîteodată, cînd sîntem
împreună, jalea ta
se prinde de jalea mea,
sîngele tău soarbe
durerea mea
și deodată dinăuntrul nostru se ridică
un ecou al trupului lui întreg,
refăcut,
și-atunci, pentru o clipă, se poate imagina
că el e aici.

(tăcere)

FEMEIA:
Pînă la capătul
lumii
aș veni cu tine, tu
știi asta. Dar tu nu
te duci la el, tu te duci
în altă parte
și-acolo
eu nu mă duc, nu pot.
Nu mă duc.
E mai ușor să pleci
decît
să rămîi.
De cinci ani
îmi mușc carnea

ca să nu mă duc,
nu
acolo,
nu există, nu există
nici un
acolo!

BĂRBATUL:
Dac-o să ne ducem
acolo,
o să existe
un acolo.

CEL CARE NOTEAZĂ TOT CE SE ÎNTÎMPLĂ ÎN ORAȘ: Ea își mută privirea de la el. E departe de el, ca și cum de-acum el n-ar mai fi lîngă ea, prin preajmă. El răsuflă adînc și pare că ar vrea să inspire bucătăria cea mică și toată casa, și pe ea, cu fața ei și cu trupul ei cu tot. Și-atunci își îndreaptă spinarea, pășește și trece prin dreptul ei. Mîna lui poposește o clipă pe șoldul ei, abia atingîndu-l. Iese din casă. Închide ușa după el.

Și se oprește: cerul e jos și negru, iar noaptea, cu pieptul ei larg, îl împinge înapoi spre casă. Privește ușa închisă. Picioarele îi șovăie, dibuie. Merge ciudat – își dă ocol sie însuși într-un mic cerc. Încet, cu grijă, o dată și încă o dată, un cerc și încă un cerc în jurul lui însuși. Își depărtează mîinile într-o parte și-n cealaltă a trupului, cercurile

se fac tot mai largi, el merge și dă ocol curții celei mici, iar acum întregii case, se-nvîrtește în jurul casei...

BĂRBATUL CARE MERGE:
Uite, cad,
acum o să cad –
și nu cad.
Uite, acum
inima
o să mi se oprească –
și nu se oprește.

Uite-o umbră
și uite negură –
acuși,
acuși
o să cad...

CEL CARE NOTEAZĂ TOT CE SE ÎNTÎMPLĂ ÎN ORAȘ: Noaptea e răcoroasă și umedă. Dinspre mlaștinile cele mari de la răsărit se rostogolesc nori care acoperă secera lunii. El dă ocol casei iar și iar, ca și cum ar nădăjdui ca mișcarea lui s-o trezească pe femeie, s-o tragă după el...

BĂRBATUL CARE MERGE:
Picioarele mele
se-mpleticesc în răceala

din glasul tău. Cum o să merg
fără căldura ta, fără lumina
ochilor tăi asupra mea.
Cum o să merg
dacă mă văduvești
de mărinimia ta?

CEL CARE NOTEAZĂ TOT CE SE ÎNTÎMPLĂ ÎN ORAȘ: Ochii lui sînt ațintiți tot timpul asupra jaluzelei trase, el înconjoară casa iar și iar, dar, din ocol în ocol, pare că se depărtează, se deschide și se răsfiră tot mai departe, tot mai departe, merge, cercurile se măresc, se lărgesc, el merge într-acolo, nu există nici un acolo, sigur că nu există – dar dacă mergem acolo? Dacă există un om care merge acolo?

BĂRBATUL CARE MERGE:
Nu sînt singur, nu sînt
singur, șoptesc eu
ca pe-un jurămînt,
și răsuflarea lui
din gura mea aburește
oglinda...
Nu sînt singur
cu el, nu sînt
singur...

CEL CARE NOTEAZĂ TOT CE SE ÎNTÎMPLĂ ÎN ORAȘ: El merge și ocolește tot satul, o dată și încă o dată, trece pe lîngă case, pe lîngă curți, pe lîngă fîntîni și cîmpuri, pe lîngă grajduri și țarcuri de oi, pe lîngă stive de lemne de foc. Cîinii latră la el și se retrag de îndată din fața lui, cu un scheunat, el merge...

BĂRBATUL CARE MERGE:
Nu sînt singur, cu el
nu sînt *de unul singur*,
sînt singur
împreună cu el
în toate îndoielile mele,
în toate labirinturile mele,
el bate ca o inimă în mine, trăiește
cu mine, e una
cu mine, sînt împreună cu el
în tot imensul
univers
care s-a creat
în mine
la moartea lui...
Și el se umple împreună cu mine
și se-mpuținează
neliniștit,
neliniștit,
se zbuciumă,
necăjește

și mîntuie
și-ncătușează
și tămăduiește
și curăță,
nu-și slăbește nici o clipă puterea pe care o are asupra mea,
nici o clipă,
copilul acesta
singuratic
care a murit.

CEL CARE NOTEAZĂ TOT CE SE ÎNTÎMPLĂ ÎN ORAȘ: O noapte și încă o noapte și încă o noapte. Se petrec o mulțime de lucruri în orașul dumitale, domnule duce, și mă tem că nu prididesc să le notez pe toate pentru dumneata.

Uite, de pildă acum, la miezul nopții, la debarcaderul vechi de lîngă lac, într-un ghem de năvoade, se mișcă cineva. Un cap iese afară și se uită prim-prejur. Un corp mititel, mlădios, se extrage dinăuntrul ghemului, stă și gîfîie cu repeziciune. E o ființă omenească, nu-ncape nici o îndoială. Pe mutra murdară îi lucește albul înfricoșat al ochilor, care cercetează colinele din jurul orașului. Gura căscată i se rotește și, împreună cu ei, privește și ea, ca un al treilea ochi întunecat.

Acuma văd: e femeia care drege năvoadele. Poate c-o să-ți aduci aminte, Înălțimea Ta: cu ani în urmă, într-una din vizitele dumitale în port, te-ai

desfătat cu limba ei ascuțită cînd s-a ciorovăit cu dumneata în legătură cu impozitul pe ace de cusut pe care tocmai îl puseseşi atunci, în marea dumitale generozitate. Un copil mic, cîrlionțat şi rîzăreț, era legat de pieptul ei cu o bucată de țesătură colorată şi s-a amuzat cu tine într-un joc de priviri, iar tu i-ai dăruit un ban de aur. Nu ştiu ce s-a întîmplat cu el. Pe ea o văd din cînd în cînd rătăcind pe străzile de lîngă port, gînditoare, mormăind pentru sine cuvinte fără noimă, înfăşurată şi încurcată într-o încîlceală de plase de pescari, aşa încît s-ar putea crede că nu e nici un om acolo, înăuntru.

Femeia se repede dintr-odată, ca muşcată de şarpe. Mîinile ei se înalță în aer, arată ceva departe, ea geme...

Iar dacă eşti treaz, domnule duce, şi dacă vei binevoi să priveşti pe fereastră, o să vezi şi dumneata: în jurul oraşului se învîrte ceva care arată ca o minusculă pată luminoasă. Acolo merge un bărbat, urcă şi coboară colinele...

BĂRBATUL CARE MERGE:
Un pas,
încă un pas, încă
un pas,
merg
şi merg
înspre tine.
Sînt

o întrebare care n-a primit răspuns,
un țipăt neauzit,

fiule...

Dac-aș putea
să te urnesc
din nemișcare
măcar preț de un singur
pas.

CEL CARE NOTEAZĂ TOT CE SE ÎNTÎMPLĂ ÎN ORAȘ: Și pe la cîntatul cocoșilor, pe o străduță lăturalnică de la marginea orașului, într-o căscioară cu o singură odaie, el șade lîngă fereastră – centaurul. Așa i se spune în oraș, Înălțimea Ta, și-ți făgăduiesc c-o să încerc să lămuresc cît de curînd de ce. Capul lui imens, încununat de bucle albe, i-a căzut pe piept. Ochelarii i-au alunecat pe vîrful nasului, iar casa se cutremură de sforăiturile lui. Mă uit în dreapta și-n stînga: nici țipenie de om. Mă salt pe vîrfurile picioarelor și arunc o privire înăuntrul odăii. Acolo întunericul e de nepătruns, dar mi se pare că odaia e ticsită și plină ochi: mormane și grămezi stranii, poate că de pămînt, poate că de gunoi, ori maldăre de mobile vechi îl înconjoară pe locatar și pe alocuri ajung pînă la tavan. E greu de înțeles cum de se poate mișca în odaia asta.

Pe masa din fața lui e întinsă o pătură murdară. Cîteva sticle goale de bere, pixuri, creioane, un caiet de școală, toate aruncate claie peste grămadă. Caietul e deschis și pe fiecare foaie sînt linii albastre, subțiri. Din cîte pot eu să văd de-aici, foile sînt goale.

„Zboară de aici sau îți smulg coaiele", muge centaurul fără să deschidă ochii și eu o iau la fugă cît încă mai suflu.

Abia cînd ajung la gardul casei în care stă femeia de care am încercat să mă țin departe, mi se domolesc bătăile inimii.

NEVASTA CELUI CARE NOTEAZĂ TOT CE SE ÎNTÎMPLĂ ÎN ORAȘ:

Timpul care se scurge
doare. Mi-am pierdut
înțelepciunea
mișcării simple,
firești, înăuntrul lui, al timpului.
Acolo mă simt tîrîtă în el
înapoi, împotriva sensului
curgerii lui, iar el,
furios, răzbunător,
tot timpul tot
timpul
își înfige ghearele
în mine.

CEL CARE NOTEAZĂ TOT CE SE ÎNTÎMPLĂ ÎN ORAȘ: Iar în noaptea următoare, într-o colibă dintr-o mahala înnoroită a orașului, o femeie tînără – moașă de meserie – e aplecată deasupra unui lighean cu apă. Își îndreaptă spinarea cu o mișcare bruscă și stă în picioare, iar apa se scurge picături-picături de pe mîinile ei. Din cîte pot eu să văd, în odaie nu e nici o lăuză, nu e nici un prunc, iar în lighean plutesc doar pantalonii și cămașa de noapte ale unui bărbat. Femeia încremenește locului. Are gîtul subțire ca o tulpină, iar obrazul îi e prelung și fin. Cu mișcări ușor stîngace, se răsucește către fereastră și se apropie de ea. Afară e frig și vijelie, iar cum pe coșul colibei nu iese fum – așa se face că pot privi înăuntru prin el –, cred că și înăuntrul colibei e foarte frig.

Privirea ei scrutează, departe, linia orizontului. Ea tace, dar și-a lipit degetele de gură, de parc-ar vrea să își înăbușe un țipăt, așa că îmi țin și eu răsuflarea. Cînd în sfîrșit oftează, umerii ei se lasă în jos, de parcă puterile i s-ar fi sleit dintr-odată.

Și bărbatul ei – un piept cît butoiul, o țeastă rasă, roșie, o ceafă cu trei cute groase –, bărbatu-său, care în tot acest timp a șezut în colțul odăii, meșterind la o pereche de cizme de călărie, și a punctat tăcerea ei cu lovituri rapide de ciocan, strecoară de îndată printre cuiele pe care le ține între buze...

CIZMARUL: Iar îți otrăvești sufletul?

MOAȘA: I-i-ieri ar fi împ-p-plinit cinci ani.

CIZMARUL: Ți-am spus de-o sută de ori că n-ai voie să te gîndești la asemenea lucruri! Destul, ajunge!

MOAȘA: Am aprins o lumînare în fața f-f-fotografiei ei și n-ai zis n-n-nimic. Tu nu te gîndești niciodată la ea?

CIZMARUL: Ce-i de gîndit, ce? De cîtă viață a avut parte? Un an?

MOAȘA: Și j-j-jumătate.

CEL CARE NOTEAZĂ TOT CE SE ÎNTÎMPLĂ ÎN ORAȘ: Cizmarul lovește din răsputeri cu ciocanul în tocul cizmei, înjură și suge cu o patimă stranie sîngele care-i țîșnește din deget.

În gîndurile mele eu plec de-acum de acolo. Orașul doarme și străzile sînt pustii. Ajuns la capătul vechiului debarcader, mă opresc și aștept. Norii sînt grei, aproape că ating apa lacului. Încă un pic și se crapă de ziuă.

Și din nou, ca și în noaptea dinainte, femeia mută care drege năvoade își înalță capul din ghemul care o învălătucește. Se uită primprejur. Caută

ceva, ca și cum ar fi auzit un glas care o cheamă. Mă ascund îndărătul unui stîlp. Deodată ea se repede și aleargă cu o iuțeală de necrezut de-a lungul cheiului, printre scheletele de bărci și ancorele ruginite, iar plasele ei lungi se tîrăsc după ea, flutură în urma ei...

Se oprește pe podul de lemn. Îi aud răsuflarea șuierătoare. Cine știe ce se petrece în creierul ființei ăsteia nenorocite! Apucă balustrada și-o zgîlțîie cu sălbăticie. Cîtă putere și cîtă furie sălășluiește în trupul ăsta mititel! Mă apropii prudent. Mă pitulez îndărătul unei bărci răsturnate cu fundul în sus. În noaptea asta lacul e agitat, iar ochelarii mei se acoperă iar și iar cu stropi de apă. În asemenea momente, Înălțimea Ta, aproape că-mi blestem supușenia oarbă față de ordinele dumitale. E greu de văzut de-aici, dar mi se pare că cineva încearcă s-o silească pe mută să se întoarcă și să privească spre coline, iar ea se luptă cu acel cineva și geme și scuipă, iar trupul ei mic și mlădios se contorsionează și e-mbrîncit în toate părțile. Scriu repede în întuneric, mîna-mi tremură, cer iertare pentru scris, Înălțimea Ta, poate că ea are de gînd să se arunce în lac și-atunci ce fac, ce mă fac, de-atîția ani nu m-am mai atins de un om și capul ei a-nțepenit dintr-odată, lăsat pe spate, poate că într-adevăr cineva îi sucește gîtul în întuneric?...

A căscat gura, i se văd dinții, și deodată – liniște. Cum așa, tăcere?... Chiar și lacul... valurile... parcă nu...

FEMEIA MUTĂ DIN NĂVOD:
Două fărîme de om
am fost,
un copil și maică-sa,
am plutit
în spațiul lumii
șase ani
întregi...

CEL CARE NOTEAZĂ TOT CE SE ÎNTÎMPLĂ ÎN ORAȘ: Și ea se întoarce uluită și se prăbușește înăuntrul încîlcelii de plase. Îmi e foarte frig, Înălțimea Ta. Fenomene de soiul ăsta mă neliniștesc. Și faptul că lacul revine dintr-odată la viață, iar bărcile se izbesc iarăși una de alta și scîrțîie, de parc-ar rîde de mine. Și dumneata o să rîzi de mine, domnule duce, dar pot să jur c-am văzut o fîșie de lumină subțire de tot croindu-și drum afară din gura ei. Poate că n-a fost decît o amăgire pricinuită de lumina lunii. Dar, pe de altă parte, acum luna nu se vede deloc. Și mai e și faptul că preț de o clipă, atunci cînd cînta, era aproape frumoasă. Eu dau numai seamă. Și glasul ei era cristalin. Aș spune, prudent: ceresc. Dar ce mă pricep eu? Și mai sînt și obosit. Toate astea te zăpăcesc foarte tare. Poate că o să moțăi oleacă într-una din bărci...

O clipă...

Acum ea scormonește ca un animal mic și iute și se acoperă cu năvoadele ei și, uite, a și dispărut. Potrivit însemnărilor care-mi sînt la îndemînă,

de-a lungul a nouă ani și mai bine n-a scos nici o vorbă din gură.

Iar acum, Înălțimea Ta, în sfîrșit mijesc zorile.

DUCELE:
Zori de ziuă!
Din noapte –
noaptea-mi face silă –,
din teatrul
coșmarurilor ei,
mă-ntorc salvat
și mă adun bucată cu bucată
pe mine însumi,
un mozaic
de duce: iată mîna mea
întinsă
spre pîine,
și iată mirosul ei proaspăt
și atingerea ei caldă,
și înainte de asta, înainte de asta,
ochiul meu
se-ndreaptă spre fereastră, e atras
de două păsări dintr-o băltoacă,
de zorii zilei, care se înalță
purpurii, privește,
domnule duce, asta-i o binecuvîntare:
în fața ta, ca pe-o tipsie,
o zi nouă și un prunc
căruia încă nu i-au ieșit dinții...

Dar de-acum e o săptămînă de cînd, departe,
pe coline, un bărbat
merge
ca un brici deschis
și taie cu capul
prin cer...

BĂRBATUL CARE MERGE:
De te-aș putea urni,
de te-aș putea clinti,
de-ai tresări măcar,
copilul meu
cel smuls din mine,
copilul meu cel rece,
copilul meu
cel sterp.
Și pe zi ce trece, e tot mai greu,
și pe zi ce trece, tu ești
tot mai neînduplecat
și-mi ceri tot mai mult,
tot mai mult și mai mult...

CEL CARE NOTEAZĂ TOT CE SE ÎNTÎMPLĂ ÎN ORAȘ: De cîte ori moașa iese din odaie, cizmarul se repede la fereastră. Ochii îi aleargă de colo colo, scrutează colinele, iar buzele i se mișcă de parcă ar mesteca ocări și blesteme. Ține ciocanul în mînă.

Uite, acum mă zărește în curtea lui, îndărătul unui coteț de găini gol. Nu vine spre mine, nu mă

gonește, nici măcar nu mă amenință cu ciocanul. Eu îi arăt prudent carnetul meu de notițe și stiloul. Mi se pare că dă din cap că da, e de acord.

MOAȘA:
În dreptul patului meu
atîrnă pe p-p-perete
un ceas rotund,
v-v-vechi de tot,
cu mașinăria slabă și bătrînă,
cu ace înț-ț-țepenite la aceeași oră
și la același m-m-minut
d-d-de un an
și mai b-b-bine...

CEL CARE NOTEAZĂ TOT CE SE ÎNTÎMPLĂ ÎN ORAȘ: Glasul ei se aude surd și monoton din odaia vecină. Cizmarul se îndepărtează de fereastră. Merge de-a-ndăratelea. De-a-ndăratelea? Ciudat: pare că umblă în somn, își dibuie drumul, pînă cînd spatele îi atinge peretele. Cele două mîini i se înalță încet într-o parte și într-alta. Capul ras, roșu, izbește zidul cu putere, în cadența cuvintelor care se aud din odaie.

MOAȘA:
Și doar...
s-s-secundarul
subțire

continuă să tremure,
ț-ț-țopăie tot timpul,
tot timpul care
a mai r-r-rămas, tot timpul
care ni-e d-d-dat,
ț-ț-țopăie și e ținut
în loc,
nu se dă băt-t-tut,
dă năvală
și se luptă
ca să treacă
miez-z-zul nopții
sau numai
ca să f-f-f...
ca să f-f-f...
ca să fie,
să fie o singură secundă neprihănită, plină, simplă,
nu mai mult, nici mai
puțin,
doar atît, Dumnezeule,
doar să fie.

DUCELE:
Iar aici, la palat,
în iatacul meu cel mic,
ceainicul fluieră și scoate abur
de cafea,
iar eu sînt ușuratic și leneș
și molîu, nu-ncape îndoială:

nu
un duce
exemplar.
Nu.
Un ins care nu-și aparține
s-a trezit aici
din somnul lui –
tot numai oase fără măduvă,
ha, greutatea cu care-apasă
nenorocirea (credeai
că ești apărat,
micul meu duce, credeai că tu
ești imun – regimentele tale
sînt răspîndite pretutindeni, o mie de soldați
pe-o mie de cai, iar tu,
doar fărîme de țărînă). Dar el se ridică,
se ridică să-și întîmpine ziua,
își îmbracă-n tăcere
numele lepădat, năpîrlit,
își ațință
în inimă jăraticul aproape stins,
se convinge
din răsputeri
că încă mai ține minte
cum e pur și simplu să trăiești,
cum e – de pildă – să visezi cu ochii deschiși;
cum se visează cu ochii deschiși? Cum
visează cu ochii deschiși un om
fără nici un gînd rău, cum poate

să uite o clipă-ntreagă
ceea ce e gravat, ceea ce i s-a distrus
înăuntru?
Pe scurt:
un asemenea impostor
se preface, viclean, că-i un ins
oarecare, al cărui ochi
e atras de-o fereastră deschisă, a cărui mînă
e-ntinsă cu rost
după pîine...

Și, gîndindu-mă la toate astea, deodată
cad,
mă scufund,
sînt numai
o umbră
a celui care merge acolo
singur, a celui care,
cu pași grei,
gravează în lutul meu
verdictul:
în tot ce există,
în tot ce există,
(aaa, copilul meu
cel mic, puiul meu
cel pierdut),
în tot ce există
o să răsune de-acum încolo
ecoul
neființei.

CEL CARE NOTEAZĂ TOT CE SE ÎNTÎMPLĂ ÎN ORAȘ: „E ca o mormăială", mă lămurește centaurul a doua zi, pe seară, cînd trec prin dreptul ferestrei lui, „o mormăială ca un foșnet uscat în țeastă, nu-ncetează niciodată".

Nu din voia lui, Înălțimea Ta, depune el mărturie. Abia după ce-i prezint ordinul ducal, cu pecetea și efigia ta, ca să-l cerceteze, înțelege că n-are încotro și trebuie să colaboreze.

CENTAURUL: *„Cu deplină exactitate."* Trebuie să știi tu tot ce se-ntîmplă la mine? Nu-l doare-n fund pe duce de ce anume foșnește *cu deplină exactitate* în capul meu? Atunci haide, mișcă-ți curul, funcționărașule: scrie că asta e, să zicem, ca niște frunze uscate. Ce te uiți ca un idiot? Frunze! Dar uscate, da? Care se fărîmă. Moarte. Ai notat? Și cineva calcă pe ele, tot timpul umblă și calcă pe ele... Ei? Asta explică treaba *cu deplină exactitate*? Ducele o să fie mulțumit? O să i se lumineze fața de-o emoție care desfată?

CEL CARE NOTEAZĂ TOT CE SE ÎNTÎMPLĂ ÎN ORAȘ: Eu, domnule duce, trec peste onoarea mea cu ușurință, dar sub nici un motiv nu admit să fie umilit în felul ăsta trimisul dumitale și de aceea m-am răsucit imediat pe călcîie, dînd să plec...

CENTAURUL: Asta ce mai e?! Fără un pupic? Întoarce-te imediat aici! Mi se pare mie, slujbaș amărît, că în ordinul tău scrie, negru pe alb, *„toate informațiile necesare autorităților și fără a trece sub tăcere nici un amănunt"*! Așa-i ori ba? Atunci te poftesc să-ți deschizi imediat carnețelul și să-ncepi să scrii:

„Cineva calcă tot timpul pe ele, pe frunzele uscate" – scrie! –, „dus și-ntors, dus și-ntors, în cerc, tîrșîindu-și picioarele..." Notează „hîrrrșș hîrrrșșș", așa, da, cu trei „ș" la coadă... Ăsta e certamente un amănunt care o să-l lămurească pe micuțul duce *cu deplină exactitate* care e situația! Asta, mie în sută, o să i-o scoale **uite-așa**! Ai filmat tabloul, cuțu-cuțu-scribulețu'? Ți s-a spus vreodată că ai o mutră de orfan englez?

CEL CARE NOTEAZĂ TOT CE SE ÎNTÎMPLĂ ÎN ORAȘ: În timp ce mă prefac că notez batjocura asta prostească, mă salt din cînd în cînd pe vîrful picioarelor și furișez cîte-o privire spre grămezile înțesate în odaie. Întocmesc o listă scurtă și rapidă: un leagăn de lemn, un cărucior de copil, un pătuț, o mulțime de mingi de fotbal găurite, scaune mici, colorate, un căluț de lemn, o barcă de jucărie, vagoanele ruginite ale unui trenuleț electric, o pălărie de cowboy, podoaba de pene a unui indian, nesfîrșit de multe foi și hîrtii acoperite cu desene și mîzgăleli... Și, că veni vorba, toată îngrămădeala

asta e acoperită de căcați de muște și pînze de păianjen. Totul arată uzat și sfărîmicios și fiecare lucru pare că se poate face bucățele la cea dintîi atingere, dacă nu chiar la cea dintîi privire. Cel din fereastră continuă să-și bată joc, să blesteme și să clevetească. Eu îmi văd mai departe de treabă. Pantofi de gimnastică, patine cu rotile, sandale, cărți, cărți peste tot, un pupitru mic de școală, penare, un țucal verde, o bicicletă mică cu roți ajutătoare – să trăncănească oricît poftește, să ocărască și să defăimeze, eu stau în fața lui și dau din cînd în cînd din cap că sînt de acord cu el, nici zece carnete n-o să-mi fie de ajuns, aici e un întreg muzeu al copilăriei, poate că-i muzeul unui singur copil. Labe de cauciuc și ochelari de scufundător, urși de pluș, lei și tigri de lînă...

El a încetat să vorbească. Se uită la mine pe deasupra ochelarilor. Poate că are o bănuială. Un acordeon mic, un ghiozdan, soldați de plumb, pensule, nu e bine, sînt neliniștit... ochii ăștia injectați de sînge. O să-ncetez imediat. Hei, cutii cu jocuri! Mult îndrăgitul Monopoly, „Scări și funii", cărți de joc, trusa tînărului scamator, o uniformă de cercetaș, pungi cu surprize pentru ziua de naștere, un arc cu săgeți... cum de se poate respira în odaia asta?

CENTAURUL: Nu se poate. Și acum, scîrța-scîrța pe hîrtie, dacă ții la viața ta, cară-te de-aici și nu te mai întoarce, ta-ta-ta! Urgent!

CEL CARE NOTEAZĂ TOT CE SE ÎNTÎMPLĂ ÎN ORAȘ: Albume de fotografii, măști, un pistol de jucărie, biberoane, fluiere, o lanternă de buzunar...

CENTAURUL: Ia-o din loc, păduche, altfel vin eu la tine...

FEMEIA CARE A RĂMAS ACASĂ:
Cinci ani după moartea
fiului meu, taică-său a pornit la drum
ca să-l întîlnească.
Eu
nu m-am dus cu el.
Nu m-am dus. Atît de mult n-am
plecat, că m-am prăbușit. Am îndoit
picioarele sub mine, m-am ținut deoparte. Am ascultat
vocea care ajungea la mine
de departe: el
merge, merge.
Nu m-am dus.
Acolo
eu nu.
Acolo
eu

nu.
Inima-mi bătea în piept, el
merge. Sîngele zvîcnea
în mine, el merge,
lingurile și furculițele zornăiau, oglinzile
luceau, parcă mi s-ar fi făcut semn, privește-l,
privește-l, ziua, noaptea, el
merge.
Aș fi mers cu el
pînă la capătul lumii. Dar nu acolo,
nu
acolo.

DUCELE:
...iar el poate că-i un răzvrătit,
nu sînt sigur, detectivii mei
spun că în el se-ascunde o primejdie pentru
stăpînire:
sîngele-rece al unuia care stîrnește răzmeriță,
al unui ins încăpățînat,
recalcitrant, rebel –
dar ochii lui – scriu ei
la sfîrșitul raportului – luminează albaștri
și sînt curați ca ochii
unui copil.

MOAȘA:
D-d-de-acum n-o să afli,
fet-t-tița mea,

că orice om e
o insulă,
că nu se poate
cunoaște
un alt om
din-n-năuntrul lui. Nici măcar mai-
că-sa nu poate
fi în locul lui
nici măcar pentru o singură
clipă, nu-l poate vieții,
nu-i poate întreține ființa,
nu-l poate înapoia lui însuși...

CEL CARE NOTEAZĂ TOT CE SE ÎNTÎMPLĂ ÎN ORAȘ: Peste străzile orașului s-a lăsat ceața. Moașa stă la fereastra ei, cu ochii pe coline, cu buzele aproape sărutînd geamul; șoptește, cuprinsă parcă de friguri, tot felul de lucruri. Clăbuci de abur fărîmițat desenează pe sticlă un fel de hieroglife și dispar repede, uneori chiar înainte ca eu s-apuc să scriu. Din locul unde stau – de data asta din-dărătul fîntînii părăsite din curte – îl văd pe bărbatu-său cum șade pe taburetul lui și-o privește cu ochi plini de dor, ținînd ciocanul în mînă.

MOAȘA:

De-acuma nici pe min-n-ne însămi n-o să mă lipească
de tine însăți, nici pe mine însămi

de mine însămi n-o
să mă lipească. Totul s-a rupt. Se spune că
pe lume sînt lucruri fel de fel. Se spune că
între luc-c-crurile astea sînt
legături. Eu p-p-privesc în ochii
celor ce spun toate astea. Eu
văd
crîmpeie
și văd spărturi,
fărîmături
de mădulare...

CENTAURUL: Ăla calcă pe frunze în scăfîrlia mea, încă o dată și încă o dată, se rotește acolo, le strivește zi și noapte, mereu în același ritm, nu se schimbă niciodată, de-acum sînt cincisprezece ani *de atunci*, chiar și cînd dorm, chiar și cînd mă cac, da, scrie, ca măcar undeva să rămînă scris, și sînt și șoapte, tot timpul, uite-așa: hmmm... hmmm... și atunci se năpustește asupra mea ca un roi de viespi, zzzzzz, îmi sfredelește creierul: asta i s-a întîmplat, asta i s-a întîmplat, asta i s-a întîmplat, asta-i pentru totdeauna, asta-i pe vecie, și el nu, de-acum el nu...

Aaa... Spune, scîrța-scîrța, asta-i numai înăuntru, în capul meu, așa-i? Tu nu poți s-auzi asta, așa-i?

CEL CARE NOTEAZĂ TOT CE SE ÎNTÎMPLĂ ÎN ORAȘ: În seara asta, după ce m-am despărțit de

el, m-am întors, nu știu prea bine de ce, încă o dată sau de două ori, ca să-l privesc. Cu cît mă depărtam, fața lui mare și palidă, în fereastră, devenea tot mai tristă. E uimitor cu ce încetineală se mișcau genele lui lungi. O fîșie îngustă de lumină a scînteiat deodată dinspre lac și a fremătat pe cerul întunecat, am fugit într-acolo...

FEMEIA DIN NĂVOD:
Două fărîme de om
am fost,
un copil și maică-sa,
am plutit
în hăul lumii
șase ani
întregi
și anii ăștia au fost pentru mine
parcă doar cîteva zile
și-am fost ca un cîntecel
pentru prichindei,
stihuit din fapte-adevărate
și din fapte fermecate...

Pînă cînd a venit și-a suflat,
ușor-ușurel,
o adiere de vînt,
o boare,
o fluturare,
de evantai,

un vînt subțire
prin frunziș...

Și a hotărît, și a pecetluit:
tu încoace,
el
încolo...
Și s-a isprăvit
și totul s-a făcut
zob.

CEL CARE NOTEAZĂ TOT CE SE ÎNTÎMPLĂ ÎN ORAȘ: Acum ea mă vede și tace. Între noi se așterne tot cheiul, dar ea își întinde brațele spre mine, ca și cum aș sta lîngă ea.

FEMEIA DIN NĂVOD:
Cu tăișul
unei foarfeci
am fost parcă decupată
din țesătura vieții mele,
gheața
singurătății sterpe
și a neființei
a venit să-mi scrijelească
pe mădulare.
Fiindcă m-a atins,
fiindc-am fost atinsă
de gerul
faptului întîmplător...

CEL CARE NOTEAZĂ TOT CE SE ÎNTÎMPLĂ ÎN ORAȘ: Cu o mișcare aprigă, ea își astupă gura cu amîndouă mîinile. Deasupra lor, ochii ei mari și negri se umplu de groază. Părerea mea, dacă vrei să știi, Înălțimea Ta, e că biata femeie nu înțelege o iotă din vorbele care-i ies pe gură! Că tot veni vorba, mi se pare și că ea crede într-adevăr că dac-o să vin și-o s-o ating numai, închipuirea asta deșartă o să se șteargă de pe ea, dar eu n-am mai atins un om de aproape treisprezece ani. Acum trebuie să mă grăbesc, Înălțimea Ta: e aproape miezul nopții și risc să ratez întîlnirea cu nevastă-mea.

NEVASTA CELUI CARE NOTEAZĂ TOT CE SE ÎNTÎMPLĂ ÎN ORAȘ:

Era în mine un ce mititel, străveziu
și strălucitor, o fărîmă
de aur scînteietoare. Știam: ea
sînt eu, suflarea mea de viață
și inimioara mea cea dulce, rostul
existenței mele. S-a născut
odată cu mine, mă gîndeam, și
o să și moară odată cu mine –
și nu știam că-i cu putință ca eu
să mai trăiesc încă
după ea, c-o să fiu
un surghiun, un om
ca o fîntînă care-a secat, un om în care nu te
poți încrede.

Și c-o să fiu o mincinoasă –
una care, lesne,
fără să clipească,
are îndrăzneala să spună:
Eu.

FEMEIA CARE A RĂMAS ACASĂ:
Mi-am mușcat
carnea cu dinții. Nu
m-am dus. M-am topit
ca o lumînare. Numai
el a rămas în mine
treaz:
acum el
vede, acum el
își amintește. Acum el traversează
un iad. Acum el tace
împreună cu fiul lui. Sau
rîde. Sau gustă
o fărîmă de fericire
împreună cu el...

Nu respira, nu
gîndi,
ce vede el,
ce-și amintește el,
ce-i tulbură
inima. Cum s-a golit
pe dinăuntru. Un ochi stins

în mine s-a aprins,
un ochi de vietate
a cărui jumătate
e de-acum în clonțul păsării de pradă. Ce vede el
acolo, am întrebat, am urlat, m-am dat
cu capul de pereți. Și cît de departe s-a lăsat tîrît
de-acum. Și de cîte s-a despuiat, și cît de mult s-a îndepărtat
către întuneric...

BĂRBATUL CARE MERGE:
Eu s-ar zice că pot
înțelege doar lucruri
care se află înăuntrul timpului. Oameni,
de pildă, sau gînduri, sau păreri de rău,
sau bucurii, sau cai, sau cîini,
cuvinte, dragoste. Lucruri
care îmbătrînesc, care se-nnoiesc,
care se schimbă. Chiar și dorul meu de tine
e-ntemnițat înăuntrul timpului. Doliul
se-nvechește, îmbătrînește
cu anii, și sînt zile în care el e nou-nouț, proaspăt.
Așa și mînia față de tot ce ți-a fost răpit. Dar tu de-acuma nu.
Tu însuți de-acuma nu. Tu ești
în afara timpului. Cum să-ți explic?
Că doar și explicația

e îndesată înăuntrul timpului. Un om dintr-o țară
îndepărtată mi-a povestit cîndva
că pe limba lui
despre cineva care a murit în război se spune
„A căzut".
Așa și tu: ai căzut
în afara timpului, timpul
în care sălășluiesc eu
trece
prin fața ta: cineva
stă singur
pe peron,
într-o noapte
a cărei negreală s-a scurs
toată
dinăuntrul ei.
Eu te văd,
dar nu te-ating.
Nu te simt
cu antenele timpului
meu.

CENTAURUL: Uite, bunăoară, tu, cel care notează tot ce se întîmplă în oraș – sau cum vei fi vrînd să-ți spui tu însuți. E o plăcere să te privească omul, pe cinstea mea! Pălăria asta, dom-nu-le! Și cravata, și servieta? Și mustăcioara?... Buze numai bune de pupat! Păcat numai că ești așa de neîngrijit și de jegos, ca un cerșetor, zău așa, și mai

și, scuză-mă, puți ca o grămadă proaspătă de baligă, dar în afară de asta...

Ajunge, nu te mai burzului! Ce prostii vorbești? Insulte aduse unui funcționar public? Pfff! Nițel umor, scîrța-scîrța, cît să rîdem împreună! Și, în general, să știi că la mine totul se trage din gelozie. Da, notează, cu litere cît se poate de mari: **centaurul îl invidiază pe slujbaș!**

Păi, nu? Spune și tu: nu e un noroc formidabil că tu, în cadrul muncii tale și, fără nici o îndoială, și pentru o leafă frumușică, poți să tragi cu ochiul cît poftești înăuntrul infernului altora, fără să bagi acolo nici măcar vîrful degetului tău cel mic, cel atît de alb? Gîndește-te! Spune-mi, ce-i mai excitant decît infernul altora? Și, în general, o să fii de acord cu mine că o durere la mîna a doua e preferabilă unei dureri la prima mînă? Că pentru cine o încearcă e mai sănătoasă și chiar mai „artistică", în sensul sublim – adică jugănit – al cuvîntului? Uite, să te luăm, de pildă, pe tine: de-acum e cel puțin o săptămînă de cînd treci pe-aici așa, ca din întîmplare, treci prin fața ferestrei mele de trei-patru ori pe zi – ieri de cinci ori, dar cine stă să numere? –, te grăbești la treburile tale, ești preocupat de gîndurile tale, și deodată... hopa! Ia hai să frînăm brusc, cu scîrțîit de cauciucuri! Hai să-l luăm prin surprindere, hai să tragem cu ochiul! Ce avem noi aici? Un centaur! Și încă unul care și-a pierdut un copil! Doi pe-un singur bilet!

Afișăm cît ai clipi o expresie de mîhnire adîncă și blîndă și de sincere condoleanțe, muiem cît ai clipi penița argintie a condeiului nostru în cerneală neagră și, trei-patru, întrebăm despre fiu, întrebăm despre fiu, întrebăm despre fiu! Și dacă cel interogat nu dă un răspuns satisfăcător, noi nu renunțăm, nu renunțăm, revenim și peste-o oră, și peste două, și mîine-dimineață la fel, și-ntrebăm despre fiu iar și iar, și nu ne lăsăm, chiar dacă anchetatul o să strîngă din dinți și-o să-și muște buzele pînă la sînge, și povestește-mi, te rog, cum era cînd era prunc și ce-i plăcea să mănînce și ce construia din Lego și ce cîntec de leagăn îi cîntai... Ascultă, păduche de cerneală, la fiscul Inchiziției nu erai schingiuit în halul ăsta! Și atunci, deodată, pșșș!, orologiul orașului bate ora, ding-dong, bună-ziua-bunăziua, multe mulțumiri, mi-a făcut plăcere, stiloul se-ntoarce în tocul lui de piele, carnețelul în buzunar și scîrța-scîrța e deja în drum spre casă, deschide o paranteză, ce-i pasă lui că eu sîngerez aicea, sfîșiat, sfîrtecat bucăți-bucățele, închide paranteza, funcționărașul fluieră un cîntec vesel și cugetă la pulpa de miel care-l așteaptă în cuptor și, desigur, și la pulpele unei doamne sau ale alteia... Ce? A? Te-am prins de cum le zice sau nu te-am prins?

CEL CARE NOTEAZĂ TOT CE SE ÎNTÎMPLĂ ÎN ORAȘ: Pîn-aici, Înălțimea Ta! Sînt sătul pînă-n

gît! De-acum înainte cel care notează tot ce se întîmplă în orașul tău refuză categoric să se mai întîlnească cu ființa asta dezgustătoare! Omoară-mă, domnule duce, eu **nu mă mai întorc la el!**

BĂRBATUL CARE MERGE:
Am auzit o voce
de femeie înălțîndu-se din
oraș:
că orice om e
o insulă,
că nu se poate
cunoaște
un alt om
dinăuntrul lui...

Eu o țin tot pe-a mea, nu contenesc
să-ncerc: îți fac respirație artificială, te trezesc,
clonez fără încetare
celule de-ale tale care
încă mai trăiesc în mine, ultimele amprente ale
lui „este",
care nu
s-au topit încă din vîrfurile
simțurilor mele...
Atingerea pielii tale de copil,
glasul tău care încă e subțirel
și tainic – dar deja țîșnește din el și nimerește
de minune la țintă

un jet ironic,
ascuțit –, o schiță a
mișcării trunchiului tău,
trecînd rapid,
alunecînd (atît de tare m-am bucurat
cînd mi s-a spus că tu
ai umbletul meu).
O îndoială subțire, care pișcă, sclipește
cîte-o clipă în linia buzelor tale –
eu continui, eu păstrez,
eu adun ca pe-o comoară
și readuc la viață copilul
care ai fost, bărbatul
care nu vei fi.
Tu poate că rîzi: ce-i asta,
tată, experiențe pe ființe
omenești?
Eu dau din umeri: nu, asta e
opera
unei vieți.
Uite, mă entuziasmez dintr-odată,
am să te creez
pe tine-ntreg sau cel puțin o
tresărire, una singură,
din viața ta,
și de ce nu,
la dracu', de ce
să renunț?
Am mai făcut asta o dată,

iar acum te vreau,
te vreau
cu mult
mai mult.

FEMEIA CARE A RĂMAS ACASĂ:
Am tras
toate storurile.
Am stins
toate luminile.
Pielea mi s-a acoperit
de răni și bube cu puroi. Liniște
întunecată, liniște
întunecată, zile
și nopți eu sînt
înăuntrul ei, ca un făt
tîrziu, împietrit,
zămislit de nenorocire
după
menopauză.
Pînă cînd m-am trezit deodată din
leșinul meu și parc-a vorbit cineva ca un
ventriloc
din pîntecele meu:
îmi pierd acum
fiul
pentru a doua oară.

CEL CARE NOTEAZĂ TOT CE SE ÎNTÎMPLĂ ÎN ORAȘ: Sub un felinar care aruncă o lumină gălbuie stă un bătrîn și scrie cu cretă pe zidul unei case. Un nimb de păr coliliu îi flutură în jurul capului, mustața lui de cal–de-mare e argintie, și pentru o clipă sufletul meu înflorește, fiindcă el e dascălul meu, profesorul de matematică de la școala elementară, un om drag mie, căruia cu mulți ani în urmă i s-a întîmplat o nenorocire, nu mai țin minte ce anume, și de-atunci a dispărut din văzul lumii. Credeam c-a murit și uite-l aici, stă în toiul nopții și scrie cu un scris mărunt și ordonat coloane de cifre și exerciții pe zidul mîzgălit cu graffiti necuviincioase. Cînd mă vede, nu se arată deloc speriat; dimpotrivă, îmi zîmbește cu gura lui știrbă, ca și cum vreme îndelungată m-ar fi așteptat numai pe mine, și-mi face semn cu un deget încovoiat să mă apropii de zid.

BĂTRÎNUL PROFESOR DE MATEMATICĂ:
Doi și cu doi fac
patru. Repetă
după mine: trei
și cu trei fac șase. Zece
și cu zece, douăzeci. Iar
ai întîrziat, tinere domn, mîine
să vii la școală
cu părinții...

CEL CARE NOTEAZĂ TOT CE SE ÎNTÎMPLĂ ÎN ORAȘ: Dar, domnule profesor, nu v-aduceți aminte de mine?

BĂTRÎNUL PROFESOR DE MATEMATICĂ:
Iartă-mă, domnule, iartă-mă,
întunericul și, pe de altă parte, ochii mei...
Dumneata ești, desigur,
cel care notează tot ce se întîmplă în oraș.
Așadar: în legătură cu întrebarea
care mi-a fost pusă sau care urma
să fie pusă,
am atît de puțin de spus,
că și eu
sînt nițel surprins:
sînt de-acum douăzeci și șase de ani de cînd
ăsta e evenimentul cel mai important al vieții
mele,
singurul,
dar, spre marea mea uimire
și, totodată, spre marea mea jenă,
nu știu despre el
nimic.
„Dar cu ce seamănă el?"
mă întreabă uneori lumea
și eu nu o dată mă întreb la fel
pe mine însumi:
cu un bloc de beton?
cu o forjă?

cu un baraj de nestrăpuns?
cu o stîncă
de bazalt?
sau mai curînd cu o ceapă,
numai foi-foi?
Nu-nu,
iertare, nu-i nici
una, nici alta, și te rog
să nu crezi, domnul meu, că
mă feresc să dau un răspuns:
într-adevăr, despre acest eveniment nu știu
nimic.
Știu numai că el e aici.
E un eveniment. Și el
îmi apasă
zilele
cu toată greutatea lui. Și
suge viața
din mine.
Ajunge,
să mă ierte tînărul domn,
mai mult de-atît
zău
că nu
știu,
nu știu nimic.

CEL CARE NOTEAZĂ TOT CE SE ÎNTÎMPLĂ ÎN ORAȘ: Și mi-a și întors spatele și s-a apucat să

scrie din nou, cu scrisul lui mărunt, cifre pe zidul casei. Am stat vreme îndelungată, l-am privit și-am găsit o mîngîiere ciudată în mișcările lui ușoare și repezi. Și deodată mi-am adus aminte ce i se întîmplase și m-a uluit c-am putut să uit. Am fost cît pe ce să mă apropii din nou de el și să-i spun, domnule profesor, așa și-așa mi s-a-ntîmplat și mie, iar dumneavoastră nu m-ați învățat deloc ce-i de făcut într-o asemenea situație.

MOAȘA:
Un p-p-prunc,
de-ar răsări
dintr-o mitră un prunc spre cele două
mîini ale mele care așt-t-teaptă, mîinile
mele g-g-goale
de moașă,
un prunc încă acoperit de roua
nașterii, și cu buricul
încă netăiat, și scîncind...
Numai că nu știu
dacă de fapt
nu s-ar fărîma
chiar în clipa asta
în mîinile mele
și nu s-ar face praf și pulbere...

Dar c-c-ce-i
asta? Gura

t-t-ta, ce
ți-ai
f-f-făcut?

CIZMARUL: Nu-i nimic. Nimic.

MOAȘA: G-g-gura,
gura, d-d-d-
deschide
gura!

CIZMARUL: Nu, lasă, nu pune mîna, toată puterea mea din ele se trage.

MOAȘA:
Și n-am
simț-ț-țit... Cum asta? Eu
mă g-g-gîndeam
că numai atunci c-c-cînd
lucrezi, tu... Și cum
le-ai mîncat
aș-ș-șa? Cum? Și-n general...
Sc-c-coate-le,
te rog, te
implor, scoate
tot...

CIZMARUL: Nu, n-am voie, cine-o să mă păzească să nu...?

MOAȘA:
Scoate-le!

CIZMARUL:
...să nu mă muşc...

MOAȘA:
D-d-da, încă,
scoate, scuipă, mai
sînt, şi-ncă
unul, da, dă-mi-le în
mînă... Mai sînt, Dumnezeule,
şi-nțeapă... Curge sînge...
T-t-toată gura
ți-e numai o rană
şi rugină.

CEL CARE NOTEAZĂ TOT CE SE ÎNTÎMPLĂ ÎN ORAŞ: Moașa a deschis fereastra şi le-a aruncat afară. Le-am auzit căzînd în jurul meu cu un zăngănit metalic, iar cizmarul stătea uluit, cu mîna pe obraz. Limba i se învîrtea prin gură, căutînd în gol.

CIZMARUL: Erau zece de-astea. Cele mici şi cele mari şi cele strîmbe şi unul gros, fără floare, căruia îi ziceam, parcă, degetul mare. De-acum deveniseră bucăți din mine. Cîte unul pentru fiecare deget mic-mititel de-al ei pe care-l sărutam.

CEL CARE NOTEAZĂ TOT CE SE ÎNTÎMPLĂ ÎN ORAȘ: Și chiar în aceeași seară bărbatul care merge aude în spatele lui pași grei și-acolo e cizmarul, ce merge nițel adus de spate, și el întreabă mormăind, poate că-ți trebuie încălțări? Iar bărbatul răspunde că n-are nevoie de nimic, doar să meargă și să nu fie deranjat. Și cizmarul îi privește picioarele desculțe și pline de răni și-i spune că are-n traistă, la îndemînă, scule și-o bucată de piele și că poate să coasă cu ușurință o pereche de încălțări trainice. Dar bărbatul care merge nu răspunde și ei continuă să meargă așa încă o vreme, iar în cele din urmă cizmarul întreabă dacă îi e îngăduit să meargă așa în spatele celui care merge și cel care merge nu răspunde, nici nu se oprește din mers, doar dă din umeri, ca și cum ar spune, dacă vrei, dar eu merg de unul singur.

Acum ei sînt doi, Înălțimea Ta, îi poți vedea de la fereastra dumitale. Mai întîi bărbatul înalt și slăbănog, cu părul și barba zbîrlite, iar în urma lui, la o depărtare de cîțiva pași, cizmarul, cu brațele atîrnîndu-i înspre pămînt. Din cînd în cînd cizmarul întoarce capul în urmă, spre femeia subțire, înaltă și dreaptă care stă la fereastra colibei.

MOAȘA:
Dar dacă
nu,
dacă pruncul n-o să se

f-f-făr-r-rîme
și n-o să se facă praf și pulbere, dac-o să rămînă
cald și v-v-voinic
și-o să scîncească
și-o să plîngă,
poate că
lumea înt-t-treagă
o să se-nzdrăvenească
și, cu ajutorul celor două mîini ale mele,
o să se lipească la loc, oscior cu oscior?

FEMEIA CARE A IEȘIT DIN CASĂ:
La cinci ani după moartea
fiului meu, taică-său
a plecat
ca să-l întîlnească.
Eu
nu m-am dus cu el.
În vîrful turnului,
care-i în inima reședinței ținutului,
departe de casa mea,
la o sută de mile, eu
merg acum în cercuri, singură,
mă învîrt în jurul
țepușei de fier
a turnului, încet,
încet, de jur-împrejur,
nopți întregi,
zile întregi,

în cercul meu mic,
primprejurul ei,
iar el,
care e pe colinele
din fața mea,
zile întregi,
nopți întregi
se învîrte
în cercul lui.

CENTAURUL: Dar dacă n-o să scriu asta, n-o să înțeleg...

CEL CARE NOTEAZĂ TOT CE SE ÎNTÎMPLĂ ÎN ORAȘ: Asta-i aruncă centaurul, ca în treacăt, celui care notează tot ce se întîmplă în orașul dumitale, domnule duce, atunci cînd la ceas de seară eu trec prin dreptul ferestrei lui – trec *din ordinul dumitale și protestînd hotărît și vehement.*

CENTAURUL: N-o să-nțeleg niciodată ce s-a întîmplat și nici cine sînt eu acum, după ce lucrul acela s-a întîmplat, nici asta n-o să o înțeleg niciodată. Și cel mai groaznic, scumpe scîrța-scîrța pe hîrtie, e că dacă n-o să scriu asta, n-o să pot înțelege nici cine e *el* acum – el, adică fiul meu.

CEL CARE NOTEAZĂ TOT CE SE ÎNTÎMPLĂ ÎN ORAȘ: Nici eu nu-nțeleg despre ce anume vorbește

el, iar el, bineînțeles, nu dă lămuriri. Își ridică numai nasul, cu un soi de mîndrie înfoiată și jignită, și-mi întoarce spatele atît cît i-o îngăduie trupul lui greoi. Dar mă și urmărește cu coada ochiului și, în clipa în care mă satur de reprezentația pe care o dă și mă întorc, dînd să mă depărtez...

CENTAURUL: Așa e la mine, scîrțișor, așa sînt eu făcut. Ăsta-i un fapt! Nu sînt în stare să-nțeleg ceva pînă nu pun acel ceva pe hîrtie. Să-l înțeleg cu adevărat – vreau să spun **cu deplină exactitate!** Ce te uiți așa la mine? Iarăși mutra asta de orfan! Să scriu cu adevărat, îți spun, nu numai ce-au mestecat și-au vomitat o mie de inși înaintea mea, așa cum îți place ție atît de mult să faci... ce, domnu' carnețel? Să tragi cu urechea, să citezi, să notezi orice bășină de-a lor cu litere ca mărgăritarele, ai? Acum te rog să scrii cu litere mari, cu litere uriașe: **trebuie neapărat să-l creez din nou sub formă de *poveste*!** Te-ai prins?

Pe el, idiotule! Ce s-a-ntîmplat! Ce-i de neînțeles aici? Lucrul ăsta, lucrul ăsta mîrșav care ni s-a întîmplat mie și copilului meu, da, trebuie să-l strecor într-o poveste, trebuie neapărat, și neapărat într-una cu subiect! Și mai trebuie să fie acolo și fantezie! Și vedenii, și libertate, și visuri! Un pîrjol! Un cazan în clocot!

CEL CARE NOTEAZĂ TOT CE SE ÎNTÎMPLĂ ÎN ORAȘ: Picături mari de sudoare i se preling de-a lungul nasului. Fața îi e ca o furtună roșie. Eu notez de parcă aș fi cuprins de friguri din creștet pînă-n tălpi, ca hipnotizat, fără să privesc foaia – și mîna aleargă singură pe hîrtie.

CENTAURUL: Numai așa pot să mă apropii cumva de el, de **lucrul ăsta**, fi-i-ar numele în veci blestemat, fără să-mi dau duhul din cauza asta. Te-ai prins? Trebuie să fac mișcări în fața lui, să mă mișc, nu să-ngheț ca un șoarece în fața unui șarpe! Trebuie neapărat să simt, fie și numai pentru o clipă, pentru o fracțiune de secundă, ultimul loc liber care poate c-a mai rămas încă în mine, sfertul de scînteie care încă-mi mai licărește cumva acolo, înăuntru, cel pe care ăla, ticălosul, n-a izbutit să-l stingă... Ptiu! N-am altă cale, pricepe: **n-am altă cale**. Și poate că în general nu există o altă cale, a? Nu știu și tu în mod sigur n-o să înțelegi, așa că notează cel puțin repede: să-l frămînt ca pe-un aluat, asta vreau, asta, da, să fac terci acest ceva care s-a-ntîmplat, care-a venit ca un trăsnet și mi-a ars totul, chiar și cuvintele, fie el și amintirea lui de-a pururi blestemată, cuvintele care ar fi putut să-mi descrie ceea ce el, nemernicul, mi-a ars. Și trebuie, trebuie neapărat să-l amestec cu ceva din mine, ceva din adîncul lăuntrului meu, și să suflu peste el biata mea suflare de viață, să

încerc să-l fac un pic... cum să-ți explic...? un pic al meu, al meu... că doar ceva din mine, din al meu, se află deja în el, adînc înăuntrul lui, în închisoarea lui blestemată, și atunci poate că o s-avem despre ce să vorbim, pentru ce să ne tocmim... Ce? Notează, păcătosule! Nu-nceta să notezi. Dumnealui se zgîiește la mine! Cînd eu reușesc în sfîrșit să spun un cuvînt despre lucrul ăsta, să respir... Și vreau chiar să creez personaje, trebuie, trebuie neapărat, așa mi se-ntîmplă întotdeauna, să-mi curgă în poveste, să vină puhoi, să-mi aerisească nițel carcera și să ne surprindă, și pe el, și pe mine, sigur, să mă trădeze pe mine, să-l trădeze pe el, pe el – de-o sută de ori fiu de cățea, să vină asupra lui de-aici și de-acolo și din toate părțile, și din față, și din dos, și invers, și de-a-ndoaselea, după mine, să intre-n el și prin cur, numai să-l clintească un milimetru, nu mai mult, ca măcar pe foaia mea să miște puțin, să se zvîrcolească, numai

să nu fie
atît de
atît de impos-
imposibil de...

Nimic.

CEL CARE NOTEAZĂ TOT CE SE ÎNTÎMPLĂ ÎN ORAȘ: A tăcut. Ochii îi sînt înspăimîntați, de parcă

pământul i-ar fi fugit deodată de sub picioare și el s-ar scufunda în fața mea. Înalță o mînă moale, ca și cum ar vrea să se sprijine de mine. Abia acum, Înălțimea Ta, încep eu să îmi dau seama ce-a fost tot timpul drept în fața ochilor mei: caietul, condeiele de pe masă, foile nescrise...

Privesc scrutător creatura corpolentă și grosolană. Nu mi-a dat prin cap una ca asta.

CENTAURUL: Acum pleacă de-aici. Te implor, du-te. Dar întoarce-te, bine? O să te întorci? Cînd? Mîine?

CEL CARE NOTEAZĂ TOT CE SE ÎNTÎMPLĂ ÎN ORAȘ: A doua zi, la arhiva orașului, îi găsesc dosarul într-un sertar prăfuit. N-a mințit: pînă acum cîțiva ani scria povești. Scria și poezii, și balade, a scris și-un poem. Am văzut că aceia care se pricep au strîmbat în general din nas, deși ici și colo s-a vorbit și de bine despre el: „E ca Iosif cel din legendă", scria poetic cineva, „din degetele lui țîșnește sămînță".

Erau însemnate acolo și zvonurile care circulă despre el și despre porecla lui ciudată. Povești cu Baba Cloanța cotoroanța, ceva de spaimă, Înălțimea Ta, să-ți păzească Dumnezeu urechile de ele! Aproape că mă simt ispitit să le notez aici, pentru amuzament, dar cînd dau de privirea sarcastică a portretului dumitale, așa cum se vede el pe ordinul ăsta pe care-l țin în mînă, știu că nu pot să te pun într-o

situație stînjenitoare citînd asemenea deșertăciuni primitive într-un document oficial al ducatului.

FEMEIA DIN VÎRFUL TURNULUI:
Uneori urcă în turn
oameni, turiști sau
amatori de păsări sau amatori
de clopote
și, cel mai adesea, cei care vin să contemple
războiul nostru
cel veșnic în valea de dincolo de coline,
stau ceasuri întregi, beau, scuipă
și privesc cu binoclul și pun rămășaguri
în privința rezultatelor. Și iarăși beau, zbiară
„Urrra!" cît îi ține gura dacă
acolo vreun soldat – un amărît despre care cu greu
se poate deslușI
dacă-i de-al nostru ori de-al lor –
izbutește
cu mare greutate
să-și ridice spada. Și tu ai fost
acolo, fiule,
ce-ai făcut
acolo, ce treabă ai tu
cu ce-i acolo?...
Și între urletele de „Urrra!"
și băuturile și ocheadele lor, ei se uită
la mine, mă arată cu degetul, rîd, uneori chiar
mă ciupesc. Și ce

pot ei să vadă? O femeie
de la țară, din regiunea mlaștinilor, cu față
de țărancă și picioare groase și-o coadă
lungă, cenușie, o femeie care nu se mișcă
aproape deloc și merge
încet,
încet,
trei-patru pași
pe oră, o femeie cu mințile rătăcite.
Rîdeți, zîmbesc eu, rîdeți,
să vă fie de bine, și-mi văd de drum încet
în jurul țepușei,
încet, un pas,
încă un pas, încă un pas. Ochii mei
sînt numai pe el,
pe coline,
și ei, în jurul meu, și el,
și eu,
și eu,
și el,
și fiul nostru
e între noi
un fir.

BĂRBATUL CARE MERGE:
O rază e trimisă
înăuntrul meu, atinge
falii, prăpăstii,
se încordează:

unde ești?
Pe ce cale, dintre toate cîte sînt cu putință,
o să vii și-o să te arăți,
o să răspunzi magiei mele
și-o să te ivești?

La un meci de fotbal?
Potrivind sosul pentru un grătar?
Șezînd și făcîndu-ți lecțiile,
cu capul rezemat în palmă?
Azvîrlind pietre în apă?

Știu de-acum demult:
tu ești
cel care hotărăște
cum o să apari în mine
și cînd. Tu,
nu eu, ești cel care alege
cum o să-mi
vorbească. Dar cu trecerea anilor,
vocabularul tău, fiule –
așa simt eu –, sărăcește
treptat.
Sau, oricum, nu se-nnoiește:
fotbal, grătar, lecții, pietre.
Și doar știai mult mai multe
(toată viața ta, dragul meu, ai de ales între atîtea),
dar tu parcă te-ai încăpățîna
să te baricadezi

în împuținare –
grătar, fotbal, pietre, lecții
și încă două-trei clipe
scurte, la care te-ntorci
și mă-ntorci și pe mine: zorii de zi pe malul
rîului, în nordul țării,
povestea pe care ți-am citit-o acolo,
grota de pe stînca aceea ciudată, cenușie,
în care te-ai cuibărit, te-ai murdărit,
erai
atît de mic,
și albastrul ochilor tăi, și soarele, și peștișorii
care săreau în apă de parcă voiau și ei
să audă povestea, și rîsul
pe care l-am rîs împreună – doar asta, doar acelea,
iar
și iar. Treptat-treptat, astea
și celelalte
se topesc...
Cum, tu dinadins
îmi refuzi
alinarea?

Și-atunci mă gîndesc: poate
că așa mă obișnuiești
puțin cîte puțin
cu stingerea
durerii? Poate că tu, cu o delicatețe
fără seamăn, cu istețimea ta

statornică,
mă pregătești
încetișor
pentru asta,
ei, cum îi spune,
pentru despărțire?

CENTAURUL: Te-ai întors. În sfîrșit. Eram deja sigur că n-o să... că te-am băgat în sperieți... Ascultă, știi la ce m-am gîndit? Tu și cu mine sîntem o pereche ciudată, nu? Gîndește-te: de ani de zile eu nu mai pot să scriu, nu-mi iese nici măcar un cuvînt, pe cînd tu se știe că poți să scrii – sau să notezi – oricît poftești, carnete întregi, cărți întregi! Dar, pare-se, numai ce-ți spun alții... numai citate, nu? Ce-au mestecat și rumegat alții. Și poți numai să-i descrii, așa, mîzgălind cu un condei rapid... N-am dreptate? Nici măcar un singur cuvînt cu adevărat al tău. Ce? Nici măcar o singură literă? Așa m-am gîndit și eu. Nimic de zis, sîntem un cuplu ca-n povești... Atunci, pînă una-alta, te rog, notează acum repede, înainte să-mi zboare din cap:

în capul meu e tot timpul război virgulă
viespile nu contenesc să-mi zumzăie în țeastă
două puncte la ce bun
să scrii semn de întrebare cu ce-mbogățești
lumea dacă născocești semn
de întrebare și dacă simți într-adevăr

nevoia asta virgulă atunci scrie numai
fapte virgulă ce
mai e de spus
în afară de fapte semn de întrebare
pune-le pe hîrtie
și taci
pe vecie două puncte la ora
asta și asta virgulă
în locul
ăsta și ăsta virgulă fiul meu
virgulă singurul meu fiu virgulă în vîrstă
de unsprezece ani și jumătate
punct
copilul
nu mai e
punct

CEL CARE NOTEAZĂ TOT CE SE ÎNTÎMPLĂ ÎN ORAȘ: Și, odată cu ultimele cuvinte, el a bătut în masă cu amîndouă mîinile și cu o forță înspăimîntătoare, iar fața i s-a schimonosit de o durere atît de violentă, că pentru o clipă mi s-a părut, Înălțimea Ta, că și-a bătut trupul și carnea lui.

MOAȘA:
Dumnezeule, mă taie
deodată o asemenea durere în josul
pîntecelui, copila mea – dacă măcar aș ști că
și-*ac-c-colo*,

cînd ai sosit,
cînd agonia ta
a luat sfîrșit,
te-au întîmpinat mîini
iubitoare și-un pros-s-sop
cald
și parfumat, și cineva, o femeie, la sînul căreia,
sau un ceva
la sînul căruia ai găsit tihnă
în primele clipe.

CEL CARE NOTEAZĂ TOT CE SE ÎNTÎMPLĂ ÎN ORAȘ: Alături de gară, în întuneric, lîngă o casă gata să se prăbușească, stă bătrînul profesor. Capul lui argintiu e rezemat de zidul casei, de parcă i-ar șopti secrete peretelui. Cu o mișcare poruncitoare a mîinii, ca și cum și de data asta m-ar fi așteptat numai pe mine, mă invită să șed la picioarele lui, pe trotuar. Doi și cu doi fac patru, mormăi eu după el și imediat simt o ușurare. Trei și cu trei fac șase, patru și cu patru, opt. Mi se pare că prezența mea îl umple de viață: mîzgălește exerciții pe zid cu mișcări rapide și în ochi i s-a aprins o lumină. Cinci și cu cinci fac zece, fredonez eu împreună cu el, cînt, îmi sucesc gîtul înapoi și-l văd proțăpit în picioare deasupra mea. Pulpanele pardesiului îi fîlfîie atunci cînd sare, țopăie din exercițiu în exercițiu, iar glasul meu devine plăpînd și subțirel și mi se pare că picioarele nu-mi ajung nici măcar

pînă la caldarîmul străzii, așa încît pot să le bălăbănesc, zece și cu zece, douăzeci, bat eu din palme cu entuziasm și de la o fereastră de la etajul al doilea cineva golește o oală de noapte cu zoaie și strigă să-i lăsăm pe oameni să doarmă.

Mă ridic și stau lîngă profesor. Sîntem amîndoi uzi și rușinați, ca și cum am fi fost prinși pe cînd încercam prostește să evadăm dintr-o pușcărie. Profesorul e deodată mic și stafidit ca un prunc. Dac-aș putea să-l ating, l-aș lua în brațe și l-aș legăna, i-aș îngîna cîntece pînă ar ațipi. Așa stînd lucrurile, îmi deschid carnetul și, cu glasul cel mai oficial pe care-l pot isca din mine, îl rog să facă o expunere mai amănunțită a ideii sale.

BĂTRÎNUL PROFESOR DE MATEMATICĂ:
...Și n-are fisuri? mă
tot presează cei care întreabă,
sau crăpături,
sau crestături?

Nu.

Și poți
să-l atingi?

Nu poate fi atins.

Dar, spun ei, e plin sau

e gol – evenimentul cel mai
important din viața ta? E destins sau
e încordat?

Nu, nu, răspund eu stînjenit, e
aici, e
aici!

Dar asta ai mai spus-o o dată!

Da, e ciudat cît de puțin
am de spus
pe tema asta. E uimitor
și e dezamăgitor, știu,
dar el, adică „asta",
adică moartea
fiului meu, a lui Michael, în urmă cu
douăzeci și șase de ani, într-un accident
prostesc (o glumă care a luat o întorsătură nefericită,
o cadă de baie și-un brici ascuțit,
vine tăiate,
pasămite în
joacă)...
E ca și cum ea ți-ar înghiți
toate vorbele
și toată-nțelepciunea,
toate dezlegările enigmei.
Și doar un singur lucru
rămîne neschimbat

și viguros:
el.
Evenimentul acela.
Aici.

Fie că mă duc, fie că mă-ntorc,
fie că mă ridic în picioare, fie că mă culc –
el e aici.
Cînd sînt singur
ori șed în piață
ori predau o lecție –
el e aici,
mă umple tot,
pînă la refuz,
încît în mine nu mai e loc,
uneori,
nici pentru mine însumi.
Da, categoric, asta am vrut să spun
(și poate că asta o să noteze Domnia Sa):
că nu am loc
pentru mine însumi. Sau pur și simplu
pentru o răsuflare. Da,
asta e chestiunea: o respirație,
una singură,
bună,
o respirație
adîncă,
întreagă
și pură,

fără spasmul
ororii
în adîncul ei...

Dar despre evenimentul însuși
(după cum am mai spus) –
nimic,
nici o iotă.

BĂRBATUL CARE MERGE:
Și dacă sclipește-n mine-o amintire –
tu șezi în bucătărie și-ți faci lecțiile
sau surîzi pe plajă, într-o fotografie veche,
sau pur și simplu dormi în patul tău –,
imediat trezesc
la viață
ceea ce-a fost cu o clipă mai înainte,
ce-o să fie cu o clipă mai tîrziu.
Înainte să te fi întipărit în memoria mea;
după ce fotograful te-a înghețat în poza lui.
Îți fac masaj:
pentru ca trăsăturile feței să ți se lărgească
într-un zîmbet
și-atunci se vor concentra încet
într-un gînd.
Pentru ca ochii să ți se lumineze deodată,
să schimbe în lumină
culori,
să se umple de mînie

sau de uluire
sau de-un gînd rău.
Uite-așa, umblă încoace și-ncolo
prin cameră în bătaia brizei,
valuri mici
de farmec
și candoare și tinerețe
se mișcă pe sub pielea ta,
pe frunte îți flutură părul tău
blond.
Iar acum întoarce-te spre mine și spune-mi:
dar, tată,
tu nu înțelegi...

Sau în somn, învelit cu un cearșaf,
pieptul tău o să urce și o să coboare,
o să urce
și o să coboare
și iar o să urce.
(Aa,
am cerut prea mult.
Am simțit asta.
Am fost pedepsit.)
Și cu toate astea,
fiul meu,
mișcă tresari
mișcă tresari
în mine.

CENTAURUL:
Și uneori joc cu ea
jocuri, cu aia, piei-i-ar
numele! O stîrnesc: „moartea
moreşte“, îi fac eu cu ochiul, ca și cum
ăsta ar fi un joc oarecare
al nostru, al amîndurora: „Moartea morează –
sau
poate că moartea o să se moară? o să fie murită?
sau poate c-o s-o murească cineva?“ repet cu el,
răbdător, iar și iar,
încerc, caut s-o necăjesc, „noi ne-am murit, voi
vă veți muri, ei se vor muri“... O să lupt
cu ea așa, ce altceva mai pot face,
nu să scriu, nu
să trăiesc, măcar
limba
îmi rămîne, măcar ea mai e încă puțin
liberă, permisă... e deșteaptă
limba, nu-i așa, scumpul meu scîrța-scîrța? Plină
de
secrete și aluzii
și enigme. Uite două vorbe surori,
a dori și a durea,
„cît l-am
dorit“... „cît m-a durut“...

CEL CARE NOTEAZĂ TOT CE SE ÎNTÎMPLĂ ÎN ORAȘ: Povestește-mi despre leagăn.

CENTAURUL: Ce-i asta? *Ce-ai spus?*

CEL CARE NOTEAZĂ TOT CE SE ÎNTÎMPLĂ ÎN ORAȘ: Despre leagăn. E în grămada mare, cea din spatele tău.

CENTAURUL: Sper din toată inima, funcționar nenorocit, că m-au înșelat urechile.

CEL CARE NOTEAZĂ TOT CE SE ÎNTÎMPLĂ ÎN ORAȘ: Pe-o latură a lui sînt desenați doi rățoi.

CENTAURUL: Păcat, funcționărașule, ai stricat totul.

CEL CARE NOTEAZĂ TOT CE SE ÎNTÎMPLĂ ÎN ORAȘ: Umerii încep să-i salte. Și i se umflă obrajii. Am pierdut rămășagul. El se căznește să se tragă înapoi de lîngă masă și să se ridice de pe scaun. Trebuie să dispar de-aici – și încă repede. Niciodată nu l-am văzut altfel decît lîngă masă. De fapt pînă în clipa asta nu l-am văzut niciodată stînd în picioare. Îmi aduc aminte lucruri pe care le-am citit despre el în arhiva orașului. E momentul s-o iau din loc, dar picioarele nu m-ascultă. El devine, sub ochii mei, tot mai cumplit. O să se ridice în picioare, e limpede că o să se ridice și-o să smulgă casa din temelii și-o să-i crape acoperișul. Jucăriile și hainele, toate rămășițele de copilărie care sînt

aici, o să se facă praf și pulbere și-o să zboare în toate părțile. Păcat. Păcat. Aproape că începusem să-l îndrăgesc. Geme, fața îi tremură. În acest timp aud acolo la el, înăuntru în odaie, lovituri puternice și, totodată, un scîrțîit straniu, ca zgîrietura unei unghii mari și dure pe podea. Închid ochii și-mi spun zorit că nu-i decît masa, nu-i decît masa care scîrțîie așa. Mă străfulgeră un gînd: o să se ridice de pe scaun și-o să mă înșface, o să mă tragă în odaia lui și-acolo o să mă înfulece. Și încă un gînd: picioarele mesei ăsteia au potcoave.

CENTAURUL: Ei, drăcia dracului! Nu pot nici măcar să stau în picioare? Ce căcat! Ce căcat!

CEL CARE NOTEAZĂ TOT CE SE ÎNTÎMPLĂ ÎN ORAȘ: Capul îi cade pe piept și plînge, pe cinstea mea că plînge. Ar fi mai bine să plec. În felul ăsta n-o să-l fac să se rușineze. Mai aștept o clipă și plec. Umerii i se cutremură. Un tremur rapid și frînt. Își acoperă fața cu mîinile. Eu număr crăpăturile și plesniturile trotuarului. Corectez cîteva greșeli care mi-au scăpat în însemnările din carnet. Apoi, cum n-am încotro, încep să ascult feluritele straturi ale plînsului lui, pînă cînd îl găsesc pe acela care mi-e bine-cunoscut. Iată, eu, dac-aș plînge, probabil că așa aș plînge. Ascult. Din clipa în care fiică-mii i s-a întîmplat lucrul acela, mi-am interzis mila față de mine însumi, de orice fel ar fi ea. Asta

obligă, bineînțeles, într-o anumită măsură la stăpînire de sine și la un permanent autocontrol. Chiar și noaptea. Cu toate astea, nu pot să-i interzic centaurului să plîngă. Asta-i problema lui, chiar dacă, dintr-un motiv sau altul, se încăpățînează să plîngă cu vocea mea. Încerc să ghicesc ce-ar face nevastă-mea într-o asemenea situație. Mă salt în vîrful picioarelor. Mîna îmi flutură prin aer pe deasupra capului lui. Iată o mînă care n-are dreptul să atingă un om. O mînă nenorocită, spurcată, mîna unui om fricos. Respir adînc, închid ochii și-i mîngîi buclele. „Șșș, șșș", îi spun.

Asupra lui pogoară liniștea. Asupra întregului oraș s-a lăsat liniștea. Nu îndrăznesc să mă mișc. Stau așa, cu mîna odihnindu-se pe capul centaurului, cînd deodată aud, foarte aproape de mine, chiar în locul în care mîna mea atinge capul cel mare și nădușit, vocea bărbatului care urcă și coboară colinele.

BĂRBATUL CARE MERGE:
În primul an
de după, cînd eram singur acasă,
te chemam cîteodată pe nume,
așa cum îți spuneai în zilele
copilăriei.

Cu o forță care nu era a mea,
cu un fel de nebunie, cu o dăruire deplină

a sufletului și a trupului, turnam
în cuvîntul scurt,
dorit,
toate prafurile magiei:
iubire de casă,
nepăsare față de griji,
rutină, un fel de
indiferență...
Și-atunci aruncam,
ca pe-un „că tot veni vorba"
bine plănuit:
Ui?

Dacă, printr-o minune, o să izbutesc, speram eu
(visam, unelteam),
n-o să poți să nu
răspunzi la simplitatea asta
care traversează
hotare
și lumi...

Eu o să spun „Ui", iar tu
o să luneci spre mine și-o să te-ntrupezi
fără nici un efort, ecou
la chemarea mea,
ca un mic șuvoi
care-o să gîlgîie
de-acolo
înăuntrul lui „este", iar acesta o să fie

răspunsul tău
firesc și practic,
ca răspunsul
expirației
la inspirație,
și, totodată, un frumos omagiu
adus puterii miraculoase
a rutinei.

A, ți-aș spune,
n-ai chef să vezi
un meci cu mine? Poate
ieșim împreună la o
plimbărică?

Cum s-a întîmplat, copilul meu,
că, dintre toate cuvintele,
dintre toate,
e unul
cu care n-o să-mi mai răspunzi
niciodată,
niciodată?

CEL CARE NOTEAZĂ TOT CE SE ÎNTÎMPLĂ ÎN ORAȘ: „Dar unde e acolo?“ întreabă nevastă-mea a doua zi, în timpul plimbării noastre nocturne – ea e pe stradă, iar eu merg în urma ei, ascuns printre umbre. „Unde e acest acolo unde se duce el? Cine crede că, în general, există așa ceva, un acolo?“

Uite-așa, în timp ce merge calmă, ea azvîrle în aer vorbele astea! Aproape că-mi tremură picioarele, atît de mare mi-e surpriza. Mă uit în jur, ca să văd dacă n-a auzit-o cineva, dar, spre norocul nostru, la ora asta doar ea și cu mine sîntem pe stradă.

„Poate că acest acolo e demult aici?" continuă ea, iar eu mă simt și mai tulburat din cauza intonației concrete și practice a vocii ei – ca și cum ar pălăvrăgi despre treburi de toată ziua în bucătăria locuinței noastre.

„Și poate că și noi sîntem puțin acolo de cînd ni s-a întîmplat ce ni s-a întîmplat", spune ea, îndreptîndu-și spinarea, și mie mi se pare că pașii ei se încarcă de un elan nou. „Și poate că acolo a fost întotdeauna aici, doar că n-am știut noi."

Suflă un vînt rece. Ea își înfășoară gîtul cu un fular, dar umerii ei frumoși rămîn dezveliți. Face asta de dragul meu. Azi e ziua mea de naștere, Înălțimea Ta, și ea știe cît de mult îmi plac umerii ei.

„Și dacă așa stau lucrurile", respiră ea adînc, „atunci poate că, poate că și **ea** e aici, cu noi, clipă de clipă".

Puterea zdrobitoare a afirmației din aceste cuvinte ne oprește din mers pe amîndoi.

„Închipuie-ți", șoptește ea.

Continuăm să mergem, ea în frunte, eu în umbra caselor și prin curțile întunecate, și înăuntrul meu e un mare zbucium.

BĂTRÎNUL PROFESOR DE MATEMATICĂ:
„Tatăl nu trebuie să supraviețuiască fiului lui“,
asta e, vezi bine, o regulă a cărei logică
trează își are rădăcinile
nu numai în viața omului, ci și,
după cum se știe,
în știința opticii, acolo
(în spiritul neprețuitului
Spinoza, șlefuitorul de lentile)
am găsit o judecată
foarte îndrăzneață: *„Niciodată obiectul*
(„viața fiului“)
nu are dreptul să se găsească
în univers
la o distanță
de la care tatăl
(„subiectul
care privește“)
poate să-l cuprindă în întregime,
de la început și pînă la sfîrșit,
dintr-o singură privire“.

Fiindcă dacă lucrurile stau altfel
(și asta adaug **eu**),
subiectul care privește
se transformă
dintr-odată
într-un bloc de

lignit
(numit și
„cărbune").

CEL CARE NOTEAZĂ TOT CE SE ÎNTÎMPLĂ ÎN ORAȘ: Acum, de la o zi la alta, umbletul celui care merge parcă s-ar iuți. Uneori pare, Înălțimea Ta, că o putere fără nume plutește în jurul orașului, îl învăluie și, ca unul care suge un ou printr-o găurice pe care i-a făcut-o în coajă, el, bărbatul care merge, îi atrage după sine pe unii și pe alții din bucătării și din piețe, de pe diguri și de prin paturi. (Înălțimea Ta, oare o fi adevărat zvonul scandalos și năucitor că atrage oameni chiar și din odăile palatului?)

Și femeia din vîrful turnului – din cînd în cînd îmi ridic privirea și-o văd acolo, printre nori, cu coada despletită și părul ei argintiu fluturînd în toate părțile –, și ea e cîteodată silită să se țină cu amîndouă brațele de țepușa turnului, pentru ca furtuna nevăzută să n-o ia pe sus. Acum, de pildă, gura ei e căscată și nu știu dacă femeia țipă ceva în tăcere sau înghite cu patimă cuvinte care suie și ajung pînă la ea...

BĂRBATUL CARE MERGE:
Ca în clipa în care fătul iese din matcă
și din trupul mamei,
moartea lui m-a făcut

tatăl care
n-am fost niciodată:
a făcut
în mine o gaură și-o rană
și-un gol, dar m-a și umplut
cu ființa lui,
care de-atunci
mă năpădește toată pe dinăuntru,
o trăire care
n-are seamăn –
moartea lui
m-a făcut
apt
să-l port în mine ca pentru a-l naște.

Moartea lui
mă transformă într-o piele năpîrlită,
goală de tată și, totodată,
de mamă,
moartea lui
îmi dezvelește un sîn,
dar fără sugar,
iar pe pereții uterului meu cioplit
în ziua aceea
moartea lui scrijelește cu unghii
de pușcăriaș evadat
numărul zilelor care mi-au rămas de trăit –
fără el.

Astfel, cu un bisturiu străveziu,
moartea lui
gravează în mine o solie:
bărbatul care și-a pierdut copilul
e pe vecie
femeie.

CEL CARE NOTEAZĂ TOT CE SE ÎNTÎMPLĂ ÎN ORAȘ: Iar în noaptea următoare nevastă-mea și cu mine ne facem iar plimbarea noastră obișnuită. Vedem cînd și cînd printre clădirile orașului micul cortegiu ce urcă și coboară colinele pe linia orizontului.

NEVASTA CELUI CARE NOTEAZĂ TOT CE SE ÎNTÎMPLĂ ÎN ORAȘ: În ultimele zile mi se pare că peste capetele lor, în aer, pîlpîie ceva roșiatic, ca un lanț de tăciuni care plutește acolo, deasupra lor...

CEL CARE NOTEAZĂ TOT CE SE ÎNTÎMPLĂ ÎN ORAȘ: Ca de obicei, ea e cea care stabilește ritmul mersului. Cînd ea se oprește, mă opresc și eu. Uneori, cînd ea cade pe gînduri, eu trebuie să intru într-una din curți și să mă ghemuiesc îndărătul unui gard, rugîndu-mă la Dumnezeu să nu fie nici un cîine acolo. În clipa asta ea privește lung tăciunii aceia ciudați, iar eu, ca-ntotdeauna, o privesc *pe*

ea. Lumina secerii înguste a lunii îi cade pe obraz. Cîndva a fost atît de frumoasă! Și-acum e frumoasă.

Cînd ajungem în sfîrșit la casa ei, ea deschide ușa, dar în noaptea asta, altfel decît de obicei, zăbovește în prag, se întoarce spre mine și privește drept în întuneric, ca și cum ar ghici cu precizie unde mă ascund eu. Simt suflarea casei venind spre mine și suflarea asta e călduță și parfumată. Ea-și îmbrățișează trupul și oftează surd. S-ar putea să greșesc, dar poate că ăsta e felul ei de a-mi spune c-ar vrea să se repeadă asupra mea cu țipete, cu dinții dezveliți, să-mi trîntească pumni într-o izbucnire de furie cumplită, să jupoaie cu unghiile pielea de pe mine.

Ea închide încet ușa. Se adună la casa ei. Eu îmi îndrept privirea spre coline.

BĂRBATUL CARE MERGE:
Iar el, el însuși,
el a murit,
de-acum știu asta,
de-acum știu să spun – cu toate că
întotdeauna în șoaptă – „copilul
a murit", aproape
că-nțeleg
sensul sunetelor:
copilul
a murit,
recunosc astfel

că-n aceste
cuvinte e
un adevăr. El a murit,
știu, da,
recunosc: el
a murit, dar
moartea lui,
moartea lui
se umple
și se golește
și se-agită,
e neliniștită,
e ne-
liniștită
moartea lui,
e foarte
ne-
liniștită.

BĂTRÎNUL PROFESOR DE MATEMATICĂ: ...Pe baza observațiilor mele, socotesc, tinere, că numai oameni de-un anumit soi sînt capabili s-o discearnă. Incandescența. Așa numesc eu în sinea mea tăciunii ăștia cu adevărat enigmatici.

CEL CARE NOTEAZĂ TOT CE SE ÎNTÎMPLĂ ÎN ORAȘ: În noaptea asta l-am întîlnit din nou, întîmplător, spre dimineață, la ora trei. Acum nu stătea în picioare și nu scria exerciții pe zid: obosit, aproape

învins, se așezase, în întunericul străzii, pe banca pe care ațipisem eu. După cîteva clipe de stînjeneală a amîndurora și după ce i-am amintit, în sfîrșit, că i-am fost elev în clasa întîi și că în clasa lui am întîlnit-o pe fetița care mai tîrziu a devenit soția mea, ne-am cocoțat pe bancă, am stat alături în picioare și-am contemplat o vreme fenomenul.

BĂTRÎNUL PROFESOR DE MATEMATICĂ: Inima îmi spune, tinere, că din clipa în care omul a văzut incandescența asta, îi e sortit să pornească și să se îndrepte spre ea.

CEL CARE NOTEAZĂ TOT CE SE ÎNTÎMPLĂ ÎN ORAȘ: Cînd vorbea, labele mari ale picioarelor îi tremurau și făceau banca de lemn să vibreze. Și picioarele mele mici s-au pus deodată în mișcare. I-am vorbit în gînd. I-am spus că pe lumea asta a fost cîndva o vreme cînd fetița mea nu exista deloc. Încă nu exista. Nu exista nici bucuria pe care a adus-o în viața mea și nu existau nici suferințele astea. Și-am vrut ca el să se uite la mine cu privirea lui rătăcită, zăpăcită, privirea aceea în care orice e cu putință. Să mă cheme din nou la zidul unei case și să mă examineze la nesfîrșit, punîndu-mă să fac exerciții de adunare și scădere. Mă gîndeam: poate că și el dorește să devină iar dascăl tînăr și candid. Și poate că o s-o invit aici

pe nevastă-mea și o să înființăm împreună o clasă mică, pentru noi, în care să nu mai știm de necazuri. Și de-acum începusem să fredonez „doi și cu doi fac patru", dar el a sărit deodată de pe bancă – m-a uluit să văd cu cîtă ușurință se mișcă încă –, a stat o clipă, și-a privit picioarele cuprinse de tremur, iar apoi și-a desfăcut palmele în fața mea, ca și cum ar fi cerut iertare, s-a răsucit pe călcîie și s-a îndepărtat de mine, mormăind ceva pentru sine însuși...

BĂTRÎNUL PROFESOR DE MATEMATICĂ:
Uite, cad,
acum o să cad –
Și nu cad.
Uite o umbră
și negură,
gerul
urcă
dintr-o gaură întunecată –
acum,
acum
o să cad...

NEVASTA CELUI CARE NOTEAZĂ TOT CE SE ÎNTÎMPLĂ ÎN ORAȘ:
Uite, acum
inima o să se-oprească –

și nu
se oprește...
Uite o umbră
și negură...
Acum?
Acum o să cad?

CEL CARE NOTEAZĂ TOT CE SE ÎNTÎMPLĂ ÎN ORAȘ: Și s-a dus! S-a dus! Brusc nevastă-mea a răsărit din întuneric lîngă mine, pe stradă, și brusc s-a și îndepărtat de mine. Nici nu m-a văzut: a pornit ca-n somn în spatele profesorului. Imediat m-am culcat pe bancă și m-am ghemuit din răsputeri. Îmi era foarte frig. Am încercat să ațipesc. N-am ațipit. Nu știu ce-o să fac azi cu mine însumi. Și soarele nici n-a răsărit încă. Orașul e înspăimîntător de pustiu. Rătăcesc pe străzi. Nici țipenie de om. Alerg la debarcader, scotocesc prin mormane puturoase de plase și alge uscate – nici țipenie de om. Încotro să mă duc? Acolo, pe coline, tăciunii cei mici clipesc în noaptea asta de parcă în fiecare din ei ar bate o inimă. Într-o curte întunecată de la marginea pieței stă un bătrîn măgar cenușiu. Mănîncă din iesle. Îmi apropii fața de blana lui, îmi frec nasul de ea. Spre surprinderea mea, e moale, chiar mai moale decît părul centaurului. Poate că în lipsa mea lucrurile de pe lume s-au mai înmuiat oleacă? Măgarul încetează să mestece.

Mă așteaptă. Despre lucrul care i s-a întîmplat ei, fetiței mele, n-am voie să vorbesc cu nimeni – îi explic eu – și, la drept vorbind, n-am voie nici măcar să mi-o amintesc, deși nu-ntotdeauna reușesc lucrul ăsta, mai ales de cînd bărbatul acela a început să facă înconjurul orașului. Măgarul își întoarce capul spre mine. Privirea lui e inteligentă și sceptică. Da-da, șoptesc eu, nici măcar să mi-o amintesc, n-am voie, închipuie-ți. El își mișcă urechile cu uimire. Ducele, spun eu și-mi încolăcesc brațele în jurul gîtului lui, el e cel care mi-a poruncit, prin ordin ducal, să-mi părăsesc casa, să umblu zi și noapte pe străzi și să notez poveștile locuitorilor orașului despre copiii lor. Și el e și cel care mi-a interzis – printr-un ordin explicit! – să mi-o amintesc pe copila mea. Da, imediat după ce s-a întîmplat, el m-a condamnat, după ce ea s-a înecat, adică fetița mea, Hannah, s-a înecat sub ochii mei în lac și n-am putut, ascultă, erau valuri mari, uriașe, și n-am... ce puteam eu...?

Nu mă crezi. Dai neîncrezător din urechi, ba chiar le încrucișezi, ca să arăți că negi posibilitatea... Știu exact ce gîndești în clipa asta: *Ducele?! Ducele nostru cel bun şi delicat? Nu se poate!* Toți locuitorii orașului gîndesc așa și, la drept vorbind, eu însumi gîndesc cîteodată așa. Fiindcă poate c-ai și auzit de ici, de colo că am fost cîndva prieteni buni, eu și ducele, prieteni de suflet adevărați, da, doar am fost măscăriciul lui vreme de douăzeci de ani, pînă

cînd mi s-a întîmplat nenorocirea, măscăriciul lui favorit... Şi cînd te gîndeşti că tocmai el, tocmai el mi-a dat o poruncă atît de îngrozitoare... În general, cum de i-a putut trece prin cap un asemenea ordin?

Buzele îmi tremură deodată, iar măgarul înclină capul şi le priveşte cercetător. Mă tem c-o să-mi citească pe buze cuvinte pe care prefer să le păstrez numai pentru mine sau cuvinte pe care mi s-a interzis, prin ordin ducal, să le rostesc, fie şi numai în sinea mea, sau să mi le amintesc, fie şi numai printr-o aluzie, printr-un singur cuvînt, după cum n-am voie nici să mă gîndesc cine ar fi fost ea azi dac-ar fi fost. Porunca e să nu mi-o imaginez deloc şi nici să nu-i visez chipul. Interzise îmi sînt şi dorurile, dorinţele ş. cl., bătăile subite de inimă sau un spasm în măruntaiele întoarse pe dos, şi orice fel de plîns e, de-asemenea, pus pe listă, de la bocet pînă la un suspin uşor în somn. Memoria mi-e amputată, măgăruşule, sînt nazireu al fiicei mele, prizonierul unei carcere mici şi îndepărtate în închisoarea spiritului meu, pînă într-atît încît, ca în poezia pe care am citit-o cîndva împreună, ducele şi cu mine, *„viaţa mea, care-a iubit soarele şi luna, seamănă cu ceva ce nu s-a-ntîmplat“*[1].

1. Citat din poezia lui E.E.Cummings, „a clown's smirk in the skull of a baboon“ („rînjetul unui clovn în ţeasta unui babuin“): „my life (which liked the sun and the moon)/ resembles something that has not occurred“ (n.a.).

CIZMARUL:
...Nu mai e în mine nimic
din acel eu însumi care
a fost –
numai mișcarea
a rămas, numai asta
ți-aș putea da azi,
copila mea,
numai mișcarea
care-o să răzbată
înăuntrul tăcerii
și al nemișcării
în care ești
întemnițată,
doar atît, fiica mea, doar așa
aș putea
azi să-ți fiu tată...

MOAȘA:
Stăteam la fereastra colibei mele,
noaptea, singură, împuținîndu-mă
treptat.
Am auzit ca-n vis
un g-g-glas îndepărtat
vorbindu-mi deodată,
pe limba mea: *doar atît,*
fiica mea, doar aşa
aş putea
azi să-ţi fiu

tată...
Am șt-t-tiut: acesta e
semnul, am ieș-ș-șit
din casă, m-am îndreptat
către coline, am închis
ochii, mi-am stins
privirea, am lăsat incandescența
să mă cuprindă.
Doar așa
aș putea
azi să-ți fiu
tată... M-am grăbit,
am alergat spre el,
spre bărbatul
gr-r-reoi,
masiv, domol,
care-a vorbit
deodată
pe limba mea.

CEL CARE NOTEAZĂ TOT CE SE ÎNTÎMPLĂ ÎN ORAȘ: Ei umblă pe coline, iar eu, după ei. Mă agit necontenit între ei și oraș. Ei gem și cad și se ridică, se țin unul de altul, îi car între ei pe cei care dorm, ațipesc ei înșiși, nopți și zile dau iar și iar ocol orașului, pe ploaie și pe ger și pe soare dogorîtor. Cine știe pînă cînd o să meargă și ce-o să li se-ntîmple cînd o să se deștepte din nebunia lor. Ducele, de pildă, cine-ar fi crezut, merge umăr la

umăr cu femeia care drege năvoade și nu o dată plasele ei fluturînde se agață de el. Și bătrînul profesor, cu nimbul lui subțire și alb de păr, pășește sprinten, după cum îi e felul, sărind de pe un picior pe altul și sucindu-și capul într-o parte și într-alta cu o curiozitate imensă, chiar și în somn. Iar cizmarul și moașa merg mînă-n mînă și ochii amîndurora sînt strîns închiși, ca dintr-o hotărîre încăpățînată. Și la coada micii caravane e nevastă-mea, împleticindu-se pe picioarele ei greoaie, gîfîind de efort, cu capul lăsat în piept, și nimeni n-o ține de mînă.

DUCELE:
În mers, moțăind,
într-un ciob de vis îmi licărește
o priveliște: un tărîm pustiu,
sterp,
pîclă și vînt rece, și-un vaiet
se rostogolește
peste deșert...

MOAȘA:
Iar acolo e-un f-f-fel
de s-s-stană de p-p-piatră, la o margine de p-p-prăpastie,
un munte de stîncă rotund, lun-n-necos,
iar eu, în vis sau pe j-j-jumătate
trează, îmi spun mie însămi:
p-p-privește, femeie,

asta cauți, asta-i tot,
asta-i soluția marii și sfintei
enigme
și mai mult de-atît
nu există nimic,
mai mult de-atît,
nimic.

CIZMARUL:
Un munte de creier
uscat,
groaznic la vedere,
zvîcnește poate
o dată
la o mie
de ani...

NEVASTA CELUI CARE NOTEAZĂ TOT CE SE ÎNTÎMPLĂ ÎN ORAȘ:
El e creierul universului,
e rece, e
înghețat. Iar ea,
tînguirea,
nu de la el vine.
El
e haos, doar haos
mut și surd
și nepăsător
e el, și gol de

orice vaiet,
de orice gînd,
și nu-i în el
răspuns
și nu-i în el
iubire...

DUCELE:
Și tu, ia
un hîrleț și sapă un strat de flori
și sădește în el o pernă și-o lampă
și-o scrisoare și-o poză a chipului
drag și, eventual, și-un ceainic și ciorapi
groși și mănuși și-un ghiozdan și, poate,
și-un creion sau o pensulă, și-o carte
sau două și-o pereche de ochelari
buni, ca să poți
vedea de-aproape
și să poți vedea de departe.

CEL CARE NOTEAZĂ TOT CE SE ÎNTÎMPLĂ ÎN ORAȘ: Povestește-mi despre calul de lemn.

CENTAURUL: Iarăși tu? N-o să taci niciodată?

CEL CARE NOTEAZĂ TOT CE SE ÎNTÎMPLĂ ÎN ORAȘ: Povestește-mi despre fotbal, despre pălăria de cowboy. Povestește-mi despre zilele de naștere, despre bagheta magică de scamator, despre zmeul albastru...

CENTAURUL: Mă chinuiești.

CEL CARE NOTEAZĂ TOT CE SE ÎNTÎMPLĂ ÎN ORAȘ: Povestește-mi despre barca de jucărie.

CENTAURUL: Vechituri! Coji de amintiri!

CEL CARE NOTEAZĂ TOT CE SE ÎNTÎMPLĂ ÎN ORAȘ: Povestește-mi măcar ceva despre leagăn.

CENTAURUL: Poate o dată, că n-o fi foc, o să-mi povestești tu ceva despre tine? De-acum sînt cîteva săptămîni de cînd vii încoace de zece ori pe zi și cercetezi și mă-ntorci pe față și pe dos ca pe-o mănușă, în timp ce tu însuți... nimic! Funcționar! Îndeplinești dispoziții! Te-ascunzi după ordinul ducal, cînd orice nătărău poate să vadă cu ochiul liber că e fals și pe deasupra mai are și efigia ridicolă a ducelui, cu coroană! Pe cinstea mea! Ai fi putut să faci un efort un pic mai mare, că și un copil de grădiniță desenează mai bine ca tine!

E-n regulă. Am înțeles. Și eu știu să tac. Uite. Tac. Piatră. Sfinx. Nici tu, că tot veni vorba, nu arăți cine știe ce în ultimele zile, dar eu e sigur că-mi ies din minți, asta da, nu-i greu de văzut. Mă termină lupta asta cu ea, fi-i-ar numele blestemat și uitat în vecii vecilor. Poftim, recunosc. Și chestia asta idioată care s-a-ntîmplat aici cu masa... ce? Sigur ai auzit poveștile care circulă

despre mine în oraș, nu? Numai din cauza asta și tot ar fi trebuit să-ncetezi să mă sîcîi cu prostiile tale... Nu ți-e milă de un biet centaur? Și-ncă de unul care și-a pierdut copilul? Hai, uită-te la mine, hai, serios, cațără-te aici, pe fereastră, cu amîndouă mîinile, nu-ți fie teamă! Ce pot eu să-ți fac și nu-ți faci singur...?

Ei? Frumos, nu? Estetic. Ai mai văzut vreodată un hibrid ca ăsta, un blestem ca ăsta? Jumătate scriitor, jumătate masă de scris? Asta e. Poți să te dai jos. *Finita la tragedia.* Ce zici? Drăguț, nu? Nu ți-am spus că nu există plăcere mai mare decît infernul altora?

CEL CARE NOTEAZĂ TOT CE SE ÎNTÎMPLĂ ÎN ORAȘ: În leagănul ăsta a dormit cîndva fiul tău.

CENTAURUL: Iar acum are alt leagăn.

CEL CARE NOTEAZĂ TOT CE SE ÎNTÎMPLĂ ÎN ORAȘ: Ajută-mă, centaurule. Grămezile alea ale tale mă scot din minți.

CENTAURUL: Eu în veci n-o să mai ies de-aici.

CEL CARE NOTEAZĂ TOT CE SE ÎNTÎMPLĂ ÎN ORAȘ: Acum treisprezece ani mi-am pierdut fiica.

CENTAURUL: În ultimele zile, de cînd ai devenit un pisălog de-a dreptul insuportabil, am început să bănuiesc că poate la mijloc e ceva de genul ăsta.

CEL CARE NOTEAZĂ TOT CE SE ÎNTÎMPLĂ ÎN ORAȘ: Eu nu pot să vorbesc despre ea.

CENTAURUL:
Eu am făcut leagănul
cu mîinile mele, astea două. În ziua în care
s-a născut, din crengi de
de stejar. Nevastă-mea a desenat
cei doi rățoi. Atît de
frumos i-a desenat! Era
o femeie liniștită și gingașă.
Și m-a părăsit, la trei ani
după fiu. Și eu,
dac-aș putea, m-aș
părăsi pe mine. Adam, așa-l chema.
Adam. După ce
s-a născut, l-am pus
în leagăn. Stătea culcat
cu ochii deschiși,
mă privea ca și cum cu privirea
m-ar fi întipărit în mintea lui. Era
atît de serios! Și toată viața lui
a fost așa. Toată viața lui
cea atît de scurtă. Serios
și oleacă singuratic. Aproape că n-avea

prieteni. Și-i plăceau
poveștile. Și făceam
împreună spectacole,
el și cu mine, ne deghizam,
ne puneam măști. Ai întrebat
despre leagăn. Nevastă-mea
l-a căptușit cu țesături moi,
dar de ațipit
el voia s-ațipească numai
la mine, pe pieptul
meu. Știa să se-alinte,
îmi aduc aminte deodată – o să rîzi –,
era un glas deosebit
pe care mi-l prefăceam
ca să-l fac să ațipească pe mine,
un fel de muget
liniștit și adînc
și fremătător, hmmmm,
hmmmmm...

CEL CARE NOTEAZĂ TOT CE SE ÎNTÎMPLĂ ÎN ORAȘ: Iartă-mă, stimate domn, te-ar deranja dacă și eu...?

CENTAURUL: Dimpotrivă... Hmmmm...

CEL CARE NOTEAZĂ TOT CE SE ÎNTÎMPLĂ ÎN ORAȘ: Hmmmm...

CENTAURUL ȘI CEL CARE NOTEAZĂ TOT CE SE ÎNTÎMPLĂ ÎN ORAȘ: Hmmmmm...

BĂRBATUL CARE MERGE:
Merg, merg,
nici treaz nu sînt și nici nu
dorm, pășesc
și mă golesc
de toate gîndurile mele,
de patimile mele,
de jalea mea,
de exaltarea mea,
de secretele mele,
de voința mea,
de orice sînt eu...
Privește-mă, fiul meu,
iată, eu n u m a i s î n t.
Sînt numai un temei de viață,
care te cheamă să vii
și să trăiești prin mine –
să te întîmpli, fie și doar pentr-o clipită,
să te mîntui din nou
prin „este".
Vino, nu șovăi,
fii,
eu acum nu-s aici,
casa-i a ta
și e mobilată cu toate mădularele,
curgi înăuntrul lor și adună-te,

sîngele e-acum al tău și mușchii
sînt ai tăi, vino,
creează-te,
desfă-ți brațele
de la un capăt al lumii la celălalt,
chiuie cu gîtlejul meu, rîzi, ragi
și prostește-te,
acum, pentru un crîmpei de clipă, totu-i cu putință,
acum totul e *da*,
iubește, entuziasmează-te, dorește,
fute,
cele cinci simțuri
flămînde ale mele îți stau la dispoziție,
sînt la ordinele tale, precum cinci
caï cu botul spumegînd,
tropăind, tropăind,
ca să galopeze
toată nesfîrșirea ta...
Nu te opri, copilul meu,
timpul tău e scurt, e măsurat
și pleoapele mele încep de-acum
să clipească,
încă o clipă și-o să mă-ntorc acasă,
încă o clipă și logica îngustă o să-mi strîmteze
luminile ochilor. Iute, gustă
totul, înfulecă, fii profund,
trist,
fii hotărît, plăcut, răcnește,
tremură de plăcere și de-ncordare,

plăcerea mea e-a ta, încordarea mea e-a ta...
Farmecă, lasă-ți sufletul să curgă asupra lumii,
fii mișcarea semănătorului,
o cascadă de boabe
și de monede de aur care se prăvălesc
ca o lumină...
Fii plin ca un uger
și cutezător
ca amiaza și mînie-te, clocotește,
strînge pumnul pînă ce
o să ți se umfle vinele pe gît,
și lasă-te și-nduioșat, ca o inimă, ca o fată,
fii deschis, simțitor, luminat
de strălucirea vie, miraculoasă,
a lucrurilor care nu au seamăn,
fii un ciob întreg, de-o clipă,
al veșniciei.

Și, fiind așa, oprește-te pe neașteptate din goană, răsuflă, trage aer în piept, simte arsura aerului în plămîni, linge-ți buza de sus, gustă sarea sănătoasă a sudorii, mîncărimea vieții, și spune acum din toată inima: **Eu...**

(Drace, acum îmi dau seama:
și pronumele ăsta
s-a pierdut și-a murit
odată cu tine, mie mi le-ai lăsat doar pe „el", „tu",
„noi", și de-acum nimeni
n-o să mai spună „eu"
cu glasul tău.

Și asta, și asta.)
Grăbește-te numai, copilul meu,
zorii se înalță, farmecele
încă puțin și-o să se spulbere; iubește,
și chiar dac-o să fii înșelat,
chiar dac-o să guști din veninul
umilinței, iubește,
fii curajos, fii și laș totodată,
fii tot, urlă cînd ești înfrînt,
cînd dai greș,
și-ndurerează,
dezamăgește
și minți...
Grăbește-te, copilul meu, spicuiește din toate astea,
nu-i timp decît de-un frunzărit,
atît de scurt e răstimpul unei asemenea iluzii,
dar tu atinge, mîngîie
un trup cald, o femeie,
belșugul sînilor în mîinile tale,
capul unui nou-născut, care nu
ți s-a născut.
Grăbește-te, grăbește-te, cea dintîi dungă
de lumină s-a și ivit...
Vezi lumea, New Yorkul, pe care nu l-ai văzut,
Parisul, Shanghai-ul, atît de multe fețe
are lumea
care e vie...

Nu, nu, stai...
De-acum e tîrziu,
întoarce-te
la odihna ta,
grăbește-te,
la beznă,
la uitare,
numai să nu vezi
cu ochii mei
ce ți s-a-ntîmplat
ție.

CEI CARE MERG:
Picioarele noastre
se desprind încetișor
de pe fața pămîntului,
ușor, ușor,
plutim
între acolo și aici, între trezie
și somn, încă o clipă și
firul
o să fie desfăcut și-atunci o să putem plana
și privi
tot ce se poate vedea,
tot ce-i îngăduit
să vezi
numai atunci cînd mergi
în
vis...

CEL CARE NOTEAZĂ TOT CE SE ÎNTÎMPLĂ ÎN ORAȘ: Dorm... De-acum sînt cîteva zile de cînd ei dorm aproape tot timpul, ca și cum ar amorți pe veci... Dorm și merg, vorbesc unul cu altul din visele lor, capetele li se reazemă pe umerii celor care merg alături și eu, unul, nu știu cine duce pe cine și ce forță îi face să-și continue mersul...

DUCELE:
...Cîteodată, cînd sînt
singur, în iatacul meu personal,
mă descalț și-mi privesc
labele picioarelor
și mă gîndesc
că ele sînt
el.

BĂTRÎNUL PROFESOR DE MATEMATICĂ:
Îl băteam.
Era un adolescent
încăpățînat și obraznic
și încă din copilărie
avea păreri
stranii, iar eu – cine-și cruță
nuiaua își urăște
fiul – aveam
datoria
să-l bat. Și cînd ridica
mîna ca să-și apere

fața, îl loveam
peste burtă.

BĂRBATUL CARE MERGE:
Dar unde ești și ce-i cu tine?
Atîta doar să-mi spui, fiul meu,
întrebarea mea e o-ntrebare simplă:
unde?
Sau, ca un învățăcel în fața dascălului său
(fiindcă așa mă simt eu acum,
nu o dată, în fața ta),
te rog, învață-mă,
așa cum odinioară, nu cu mult timp în urmă,
te-nvățam eu pe tine
lumea
și tainele ei,
și te rog să mă ierți dacă-ntrebarea mea
e prostească și cam searbădă, dar
trebuie neapărat să ți-o pun,
fiindcă de-acum sînt cinci ani de cînd
îmi roade sufletul
ca o boală:
ce este moartea, fiul meu?
Ce
este
moartea?

MOAȘA:
Moartea cea mare,

cea absolută, fetița mea, a cărei putere
n-are m-m-margini, moartea
cea v-v-veșnică, cea nemuritoare,
și-a ta,
cea mică, cea unică,
înăuntrul ei...

CIZMARUL:
De fapt, voiam
să-ntreb cum e,
fetița mea, cînd murim.
Și cum ți-e ție
acolo.
Și cine ești tu
acolo.

DUCELE:
E uimitor să gîndești așa, fiul meu,
dar poate că acum tu știi
mult mai mult decît mine?
Poate că o lume nouă,
minunată,
te duce-n zborul ei
și, cu o singură fluturare a aripii ei uriașe,
îți așterne în față
nesfîrșirea ei, după cum aici
lumea noastră îți potopea
cîndva,
cu tot belșugul ei,

sufletul curat
de adolescent? Deodată
mă simt
în fața ta
atît de tînăr și-atît de neștiutor...

CEL CARE NOTEAZĂ TOT CE SE ÎNTÎMPLĂ ÎN ORAȘ: Din cînd în cînd îi străbate pe toți, unul după altul, un fior. Ca și cum o mînă nevăzută ar furișa o mîngîiere peste șira spinării micului alai și ar zăbovi un pic pe capul fiecăruia. Ei, în somnul lor, își îndreaptă spatele către mîna asta nevăzută, ca niște pui nevăzători care aud vocea mamei lor, și ochii încep să le lucească îndărătul pleoapelor.

MOAȘA:
O văd
sărind și dansînd în bucătărie
înainte de-a se
îmbolnăvi, pe cînd încă
avea puteri. Și t-t-tatăl ei,
bărbatul meu, iubitul meu,
cizmarul meu, îngenunchează
în fața ei și-și pune
palmele ca pe niște încălțări
în dreptul tălpilor ei...

CIZMARUL:
Oare visez?

Pe cinstea mea,
ea aproape că
nu mai stîlcește
cuvintele!

MOAȘA:
...și el o duce
prin casă pe mîinile lui,
care acuma-i slujesc ei drept
încălțări, și rîde pînă cînd
aproape că zboară acoperișul casei, iar ea
îi îmbrățișează grumazul
și țipă fericită,
abia a-nvățat
să vorbească,
ții minte, abia a-nceput să spună
cuvintele
ei cele dintîi,
ta-ta,
mam-ma, Lil-l-li.

CIZMARUL:
Lili,
Lili
a mea.

CEI CARE MERG:
Mergem, nu ne putem
opri, n-avem voie. Trupul

nu mă lasă, picioarele-mi sînt
slabe, respirația mi-e
cam scurtă, și cu toate astea trupul
nu consimte să stea locului și, dinăuntru,
mă împinge înainte,
înainte... E ca atunci cînd
mergi la o întîlnire
cu drăgușul sau cu drăguța ta, ce, doamna mea
care notează, ce se-ntîmplă? Exact,
doamna mea cea din năvod, e ca atunci cînd
te duci la o întîlnire
cu drăgușul tău.

BĂRBATUL CARE MERGE:
Golul ăsta,
o absență
cum doar moartea
scobește...
Golul ăsta, care nu-i deloc
dispariție
sau neființă
sau neant...
Golul ăsta, în care e și-un ultim
loc anumit, întredeschis, ca
un fel de fereastră
puțin crăpată, ferestruica asta în care cel absent
încă mai respiră și, istovit,
încă se mai zvîrcolește,
locul ăsta în care

el poate fi atins *aici*
și prin care aproape că se mai poate încă simți,
căldura mîinii atinse
acolo...
Golul ăsta e pragul, ultima
linie comună între acolo
și aici, dunga pînă la care
cel viu poate să se apropie viu –
dar nu și dincolo de ea –,
iar acolo o să simtă, poate,
încă un capăt de ață,
încă o aluzie, un tăciune
al sclipirii
care slăbește,
care se stinge,
care se duce,
a celui mort.

BĂTRÎNUL PROFESOR DE MATEMATICĂ:
Pînă într-atît te-ai schimbat în moartea ta,
încît uneori mă întreb
(Iartă-mă, încalc vreo interdicție aici?
Ar fi mai bine să tac? Sau pot să-ntreb? Știi,
în general eu,
fiul meu, sînt într-o anumită măsură o persoană
care ține la manierele elegante și deodată nu
mai sînt sigur
cum e corect să mă adresez atunci cînd vorbesc
cu tine... Am voie la

persoana a doua?),
dar spune-mi, vorbește-mi limpede
și nu-ți fie milă de mine:
dacă ți-ar da voie *ei*,
acolo –
dacă ți s-ar da posibilitatea
să alegi –,
te-ai întoarce?
Te-ai întoarce aici?
L a m i n e?

DUCELE:
O, oare, ca-n poezia lui Rilke
despre Euridice,
tu ești acum, copilul meu, cu totul supus morții
de curînd petrecute, morții care te umple
„ca un fruct al dulcții și al întunericului"[1]
și numai eu,
Orfeu pisălog, copleșit de emoție,
te trag
încoace
împotriva voinței tale?

BĂTRÎNUL PROFESOR DE MATEMATICĂ:
Încă o singură întrebare, una singură. Se poate?

---

1. Citat din poezia lui Rainer Maria Rilke „Orpheus. Eurydike. Hermes": „Wie eine Frucht von Süssigkeit und Dunkel" (n.a.).

(Pe cine să-ntreb
dacă nu pe tine, învățătorul meu
pe tărîmul acestor mistere?)
Spune-mi doar atît: ce anume
e-n noi, cei vii,
și ne face să știm,
să devenim
într-o clipită, în clipa
morții noastre,
morți desăvîrșiți? Și să renunțăm
la tot, și să dăinuim cînd se renunță la noi,
ca și cum o lege a abisurilor,
care stă mereu la pîndă
adînc înăuntrul
nostru, ar țîșni dintr-odată
și s-ar înălța ca o siluetă
întunecată din adîncuri: încă mai fumegă prim-prejur
ruinele lăsate de urgie
și ea-și ocupă locul și se lăbărțează, toată numai trufie
de stăpîn dintotdeauna al casei,
și privirea ei împietrită, căreia nu-i scapă
nici o iotă și care nici nu vede
nimic, declară
cu un firicel de zîmbet
triumfător:
„Moartea, prieteni,
ea este adevărul adevărat!“

CEI CARE MERG:
Cînd o să ne-ntîlnim... ce-o să le spunem
cînd o să ne-ntîlnim? Eu, domnilor,
de-acum am hotărît:
n-o să-i povestesc despre fratele lui, care mi s-a născut
după el. În camera ei
am schimbat toate
fotografiile. Nu
mai puteam. În cele din urmă
am dat
cîinele lui
unui copil
de pe stradă.

(tăcere)

BĂRBATUL CARE MERGE:
Și după un timp,
orice ai face,
împietrești
și trebuie
să te cioplesc
iar și iar
din învelișul
de piatră în care
ești turnat, trebuie
să mă străduiesc foarte tare
să vreau asta –

să mă cioplesc și pe mine însumi
pentru asta,
să lupt –,
în timp ce eu, cu toată ființa mea,
zbier, dă-i pace, așa-i
mai bine, lasă să se facă ce-i în firea lucrurilor
și-a omului,
tu trebuie
să te-mpaci de-acum
cu soarta lui, trebuie să-i respecți
hotarul...
Și atunci, mă suspectez de-ndată
pe mine însumi, poate că-n adîncul
inimii, în taină, pe ascuns, eu doresc de-acum
să împietrești?
Să nu mai sîngerezi.
Să nu mai fii
atît de treaz și-atît de ager
și-ncins pînă la roșu –
ci pe vecie mort.

Dar cînd izbutesc,
cînd puterea imaginației mele
își taie drum pînă ce blocul
de piatră plesnește, se sfărîmă,
se risipește-n jurul tău,
nu doare mai puțin
și-atunci, deodată,
iată-te:

gol-goluț,
măreț, uluitor, strălucești înăuntrul stîncii
sau nici măcar
nu strălucești, ci pur și simplu stai degajat,
ca și cum te-ai găsi aici din întîmplare, și privești încoace
și încolo, intimidat,
neavînd habar că eu te privesc; prezent,
atît de prezent,
și nu amăgești,
și nu făgăduiești,
îți zvîcnești numai, ca o inimă, pulsul existenței,
cu o cumpătare care
nu știe de griji, e nepăsătoare.
Și ești
cald exact atît cît trebuie, și viu...
poți să-nnebunești.

CEI CARE MERG:
Cînd o să ne-ntîlnim, dacă
o să ne-ntîlnim,
ce-o să-i spun? Ce
o să-i spun?
Voi credeți că ei știu?
Ce anume să știe? Că
sînt morți.

DUCELE:
El s-a prăpădit în august

și la sfîrșitul
lunii aceleia
mă gîndeam tot timpul: cum o să pot
trece eu în septembrie
cînd el o să rămînă
în august?

CEI CARE MERG:
Cînd o să ne-ntîlnim,
poate c-o să stăm în fața lor, doar atît,
fără să spunem
o vorbă? Poate că el o să-mi spună
că acum înțelege că numai
spre binele lui
îl băteam? Poate c-o să-i cînt
ce-i cîntam cînd era
mititică de tot? Numai s-ajungem
odată, Dumnezeule! Mă tem
că el o să-mi fie
străin. Numai să fiu
cu ea. „Noapte
de noapte luna
privește întruna
și nu se mai satură de privit
florile care-n grădiniță
au îmbobocit...“ Numai
să fiu acolo
cu ea, numai
să fiu. Măcar dacă

aş putea să-i
aduc puţină supă
de roşii.

BĂRBATUL CARE MERGE: Nu, nu... E cu neputinţă, e cu neputinţă...

CEI CARE MERG: *E cu neputinţă, e cu neputinţă...*

BĂRBATUL CARE MERGE: E cu neputinţă ca aceste cuvinte să fie adevărate...

CEI CARE MERG: *Asta-i cu neputinţă, asta-i cu neputinţă...*

FEMEIA DIN NĂVOD: Cînd am văzut cum copilul meu e azvîrlit într-o groapă, în pămînt...

MOAŞA: Cînd am auzit – tah-tah-tah – zgomotul hîrleţului săpînd în pămînt...

CEI CARE MERG: *E cu neputinţă ca aceste cuvinte să fie adevărate, nu-i cu putinţă ca acesta să fie adevărul...*

BĂRBATUL CARE MERGE: E pur şi simplu cu neputinţă.

MOAȘA: Să ardem! Să ardem cuvintele astea! Să ardem vorbele astea blestemate!

CEI CARE MERG:
Am privit în sus, am ştiut îndată
încotro să privim, înspre foc, înspre focul
cel mic, focul
lui totdeauna, care merge zi şi noapte
cu noi, aşa încît de-acum ne-am obişnuit, eu,
drăguțule, îl numesc ***incandescența****. Lasă,*
ăştia sînt pur şi simplu nişte tăciuni mici,
drăgălaşi, de-acum nu, de-acum
nu, priveşte în foc, înăuntru, ăsta
e viu, e ca şi viu...
Nu mişcați, aşteptați. Nu-l
supărați,
el se deschide, ciudat, acum
se-ntinde,
desface încet-încet mîini, brațe
lungi, Doamne, ce-i asta
aici,
degete...

FEMEIA DIN NĂVOD: În pămînt! Trupul tău cel dulce, băiatul meu, putrezește în pămînt!

CEI CARE MERG:
Aerul se cutremura de țipete, limbile
de foc s-au înălțat drept în sus, au înghețat pentru o clipă într-un cristal

strălucitor, arzător, și-atunci au început iar
să se rotească, să-nflorească într-o înflorire
bezmetică, au explodat deodată
deasupra, un val uriaș de foc a clocotit, s-a umflat
și-a izbucnit ca un vulcan, limbi de foc s-au rășchirat
deasupra capetelor noastre, linii
de foc au scăldat,
au despicat umbrele,
priveliștile,
au șfichiuit deodată, ca un bici, s-au năpustit,
au înhățat...
Pe cine?
Cuvintele...
— Cuvintele? Blestematele
de cuvinte
au înfulecat toți acei „e cu neputință", i-au înghițit
în foc, totul ardea
în flacăra aceea, am scos
un strigăt
amar, o vîlvătaie
galbenă-neagră
s-a înălțat dinăuntrul nostru,
am luat-o la goană...
— Nu ne-am clintit din loc...
— Am țipat...
— Am înghețat, iar ea, vîlvătaia...
— Flăcări ca niște leoaice,
ca niște balauri,

ca niște șerpi, am jurat
să tăcem
și-am țipat, ne-am deșertat mațele
de-un talmeș-balmeș întreg
de cuvinte, cuvinte
îngrozitoare, ***nu e***
cu putință,
nu e
cu putință, *și ea, vîlvătaia,*
se-nalță, se zbuciumă,
focul vine roată, arzînd, după noi
și – iată –
ochii lui roșii
și negri se cască
și iscodesc înăuntrul nostru, limbi de foc
pîrjolesc... Să vină,
să ardă... Văpaia a-nșfăcat în aer
cuvintele blestemate, a prefăcut în cărbune
amintiri, imagini
pe care ani de zile n-am îndrăznit să le vedem,
le-a mîncat, le-a înfulecat, un foc
mare
înghite,
preface în scrum, mistuie
înăuntrul
măruntaielor...
Au! am lătrat, am chelălăit
către focul nebun, totul, ia
totul, arde,

prefă în cenuşă, au!
ne-năbuşim în fumul
cuvintelor, în cuptorul
cuvintelor...

Istoviţi,
goliţi de miez, stăm
şi ne-mpleticim, cu feţe negre,
iar el, focul,
se stinge în sfîrşit
şi-acum e linişte,
linişte, un foc mocnit
se domoleşte, sătul...
Şşş...
A adormit...

(tăcere)

Ce-i, ce-a fost asta?
Am visat?
Dormeam? Uitaţi-vă
la mine!
Respir! Ce înviorare simt
deodată
în mădulare. Trupul
parcă-mi pluteşte
în aer... Ia spune-mi,
doamnă,
am murit? Mai trăiesc?

Și fața ta,
femeie – atinge-mă,
atinge-mă –, ce ciudat, obrazul
ți-e neted, așa cum
era
înainte...

Vreau, bărbate...
— Și eu vreau...
— Și eu
vreau, femeie...
— Vrem
să ne trezim,
să ne trezim
din visul ăsta,
să mă trezesc
către lumină,
vreau să mă cufund în lumină,
să-mi spăl
tot trupul în lumină...

Voi –
voi, acolo –
care n-auziți... – care nu
răspundeți... – care ne apăsați
inima... – care ne sugeți
sîngele... – care sugeți din noi ca de la țîță,
orice strop de viață... – care încasați
impozitul... – impozitul pe frigul

din voi... – pentru orice clipă de rîs... –
de lumină... – de uitare... –
de rătăcire... – voi... – pe vocea cărora
orice cuvînt pe care-l rostim aici
ni se şopteşte de îndată de-acolo...

— Şi de ce? — V-aţi gîndit la asta? — De fapt,
de ce-aţi ajuns morţi? — Cum de nu
v-aţi ferit? — Nu v-aţi ferit ca noi...
— Şi de ce v-aţi dus şi aţi luat
boala? — Şi la război,
de ce v-aţi dus la război?
— Şi în valuri...
— Şi sub brici...

— Şi cum se face că voi sînteţi
morţi, iar noi
am reuşit
să rămînem în viaţă? — V-aţi gîndit vreodată
ce-nseamnă asta? — Poate că nu-i deloc o întîmplare
că voi sînteţi acolo
şi noi aici... — Şi poate că, de fapt,
aţi făcut ceva rău
şi din cauza asta sînteţi aş-ş-şa cum sînteţi acum?
— Ştiţi ce? Noi nici
nu vrem să ne-ostenim
cu gîndurile astea! — Nu vrem să ne gîndim
cîtuşi de puţin la voi! — Ne-am gîndit

destul la voi! — În general, am gîndit
destul! — Înainte ca lucrul ăsta să mi se-ntîmple,
nici măcar nu ştiam că există
atît de multe gînduri! — Ahhh,
cîţi ani, Dumnezeule... — Cîte lacrimi...
— Aşa că luaţi... luaţi... – luaţi-vă bocceaua
de oase... – şi ieşiţi... – ieşiţi din viaţa
noastră... – aţi auzit? Din vi-a-ţa noa-stră!
— Voi,
voi acolo...
barem
de-aţi muri!

FEMEIA DIN VÎRFUL TURNULUI:
S-a pogorît
liniştea. Şi oraşul cel îndepărtat s-a-nchis dintr-odată
ca o uşă trîntită.
Ca şi cum şi-acolo
lumea ar fi încetat
să respire.

BĂRBATUL CARE MERGE : Dar cine sînt eu?

CIZMARUL: Cine eşti tu?

BĂRBATUL CARE MERGE: Căutam ceva pe-aici, pare-mi-se.

FEMEIA DIN VÎRFUL TURNULUI:
Și el s-a dus
și s-a întors
și stătea și cerea
de la ei
ceea ce
pierduse
și alerga
și se-nvîrtea în jurul lor
în cerc
și deodată –
a căzut.

BĂRBATUL CARE MERGE: Cine sînt eu?

BĂTRÎNUL PROFESOR DE MATEMATICĂ: Mă scuzi, domnul meu, poate că, din întîmplare, dumneata îți amintești: cine sînt eu?

CIZMARUL: Spune-mi, doamnă, poate că dumneata ții minte...

MOAȘA: A fost un prunc, și încă un prunc, și încă unul... Toți au ieșit din mine?

FEMEIA DIN NĂVOD: A fost o casă, au fost haine...

DUCELE: Mă jucam de-a caii... de-a cavaleria...

NEVASTA CELUI CARE NOTEAZĂ TOT CE SE ÎNTÎMPLĂ ÎN ORAȘ: Și dumneata, domnul meu, dumneata cine ești?

CEL CARE NOTEAZĂ TOT CE SE ÎNTÎMPLĂ ÎN ORAȘ: Eu? Eu nu... Iertați-mă, doamna mea, dar nu mă cunosc.

BĂRBATUL CARE MERGE: Cine sînt eu?

FEMEIA DIN VÎRFUL TURNULUI: *(cîntă cu o voce surdă)*

Cînd ți-oi spune „da",
ia-l în brațe
pe „nu",
leșul lui „nu"
ia-l în brațe tu,
tot întregul stîrvului,
golu-ntreg năuntrul lui...

(tăcere)

FEMEIA DIN VÎRFUL TURNULUI:

Acolo nu mai ești
singur,
nu ești singur,
acolo nu ești de unul singur
și niciodată n-o să fii
numai

unul singur...

(tăcere)

BĂRBATUL CARE MERGE:
Acolo
îl ating?
Chiar lăuntrul
i-l ating?
Neființa i-o ating?

FEMEIA DIN VÎRFUL TURNULUI:
Iar el,
și el
o să te-atingă
pe tine
de-acolo
și atingerea lui...

BĂRBATUL CARE MERGE:
Cu o atingere ca asta
nu m-a atins
nimeni
niciodată?

FEMEIA DIN NĂVOD:
Două fărîme de om
am fost, un
co-

pil și
mai-
că-sa...

BĂRBATUL CARE MERGE:
Ce mai pot face eu? Picioarele
aproape că nu mă mai țin
și firul vieții mele se
subțiază, încă o clipă
și n-o să mai fiu. Și tu ai avut dreptate,
femeie, ai avut mai multă dreptate decît mine:
nu există un *acolo*, nu există
nici un *acolo*
și chiar dacă toată viața mea
o să merg într-acolo,
n-o s-ajung acolo, n-o s-ajung
viu. Uite,
atît de multe zile au trecut
de cînd am părăsit casa
și în zadar, nimic,
numai patima a rămas
în mine, ca un blestem,
să merg încă,
să merg...

FEMEIA DIN VÎRFUL TURNULUI:
Jalnică e dreptatea aceea
pe care am avut-o mai multă decît tine;
Și tu ai fost mai deștept decît mine,

de o mie de ori mai îndrăzneț...
Scoală,
mergi și seamănă
cu el pe cît poate
un viu să semene
cu un mort – fără să moară... Naște-l pe el
din nou, dar, totodată, omoară-te
pe tine aproape pe de-a-ntregul.
Fii
ca el, dar numai pînă acolo
unde umbra sfîrșitului lui
o să cadă
peste umbra
umbrei
existenței tale –
iar acolo, iubitul meu,
printre umbre,
prin magie,
între fiu și tată,
el
o să-și găsească
tihna
și-o să ți-o găsești
și tu.

DUCELE:
Ascult-o, domnul meu
(supus al meu
care nu-i nimănui

supus), ascult-o:
pe rănile unei femei care iubește
te poți bizui. Fă acest lucru, că, dacă nu,
mă osîndești, ne osîndești
pe amîndoi
să nu mai fim iarăși – noi,
tot alaiul – decît
un răgaz ușor în moarte,
doar un semn slab, neciteț,
în alcătuirea de nepătruns
a stîncii dinăuntrul căreia
ne-a scos cîndva la iveală –
dar numai puțin de tot, mai mult ca o aluzie –
un sculptor înțelept,
dar nu prea îndrăzneț
și, dacă îndrăzneț, atunci nu genial
și, chiar dacă genial, mai mult ca sigur nu
milostiv.
Mergi,
întoarce roata timpului înapoi,
dă-i viață iar și mori cu el
și naște-te din nou din moartea lui...

BĂRBATUL CARE MERGE:
Numai patima a rămas
în mine, ca un blestem,
ca o boală:
să merg, să merg încă
și încă.

Poate că
la un ultim hotar,
la care mintea mea nu ajunge
încă, o să mă pot apleca
și-o să pot descărca
povara asta grea și atunci
o să pot face un pas înapoi,
nu mai mult, un pas
mic cît lumea,
o renunțare
și o mărturisire: eu
sînt aici,
el
e acolo
și capătul lumii
se află între aici și acolo.
Să stau așa
și-atunci, încet-încet,
s ă ș t i u,
să mă umplu tot
de știința asta,
așa cum rana se umple
de sînge:
asta înseamnă
să fii om.

CEI CARE MERG:
Și-n clipa asta, odată cu vorbele
astea, în lume

s-a făcut întuneric: o umbră
a căzut asupra noastră
ca o cruntă lovitură.
Un zid.
Un zid ne stăvileşte
drumul. Un zid
uriaş de stîncă
taie, desparte
lumea în două. Un zid. Mai înainte
el nu era aici,
nu era! De o mie
de ori am dat de-acum ocol
oraşului, am urcat şi-am coborît colinele
astea, pîn-am cunoscut în ele
fiecăre piatră, fiecare crăpătură
în stîncă, şi deodată –
un zid.

Poate că n-am băgat noi de seamă?
Poate că am trecut pe lîngă el
în somn? El nu era
aici, nu era! Atunci cum? Atunci ce?
A picat din cer? Sau a răsărit din
pămînt?
Acum e-aici, e-aici,
şi, poate...
Oare e cu putinţă? Se poate una ca asta? Dar nu,
domnilor, nu, ştiinţa nu
admite o ipoteză ca asta! Însă

dorul poate că da? Poate că
deznădejdea
o admite?

Frigul
ni se răspîndeşte deodată
prin mădulare. O umbră
rece a căzut asupra noastră,
ne-a despicat
lumea ca un topor,
ca atunci,
aşa-i, clipa
nenorocirii a fost la fel...

Iar el,
numai unul e ca el,
cel care merge,
cel care e singur,
se-apropie de zid. Un pas,
încă un pas. Se sperie,
îi tremură picioarele, merge
şi se dă înapoi,
faţă de zid e cît o gînganie...

FEMEIA DIN NĂVOD: Ajunge! Eu mă-ntorc.

DUCELE: Dar încă n-am ajuns... Şi poate că *acolo* e chiar aici, doamna mea, dincolo de zid.

FEMEIA DIN NĂVOD: Află de la mine, domnule duce, că mai departe de locul ăsta n-o să ajungem vii.

DUCELE: Te rog, nu pleca.

FEMEIA DIN NĂVOD: Fă-mă să-nțeleg, domnule duce: îmi ceri să rămîn?

DUCELE: Cît timp tu ești aici, eu nu mă tem...

FEMEIA DIN NĂVOD: Dă-mi mîna, ducele meu.

CEI CARE MERG:
Iar el, în fața zidului, cu capul
încîinat, ascultă,
așteaptă
un răspuns, încotro, încotro
să meargă, încotro să mergem de-a lungul
zidului? Sau, poate,
doar să stăm aici
și doar s-așteptăm?
Pe cine? Ce?
Și pînă cînd?

Și, așa cum se întîmplă întotdeauna cu el,
știam – picioarele. Un tremur ușor
urcă dinspre gambe, trupul
se încordează, capul se înalță încet-încet
și se îndreaptă. El merge. El

merge. Asta e bine, aşa e
bine, totul se trezeşte
la viaţă împreună
cu el – ridică un picior,
păşeşte, un pas, încă un pas,
încă un pas,
el merge,
merge şi calcă, şi calcă,
şi tropăie, el merge
pe loc –
P e l o c? Pe viaţa mea, păşeşte
pe loc, un pas, încă
un pas, încă un pas,
cu ochii ţintă asupra zidului, merge
fără să meargă, merge
şi visează cu ochii deschişi, merge
în sinea
lui
de la el
spre sine însuşi...

BĂRBATUL CARE MERGE:
Uite, cad,
acum o să cad –
şi nu cad.
Uite, acum
inima
o să mi se oprească –
şi nu se opreşte...

CEL CARE NOTEAZĂ TOT CE SE ÎNTÎMPLĂ ÎN ORAŞ:

Iată, e umbră
şi ceaţă,
îngheţul
se-nalţă
dintr-o groapă
întunecată.
Acum,
acum o să cad...

CEI CARE MERG:

Şi nu
cade,
şi nu
se opreşte, merge, merge în faţa zidului, un pas,
încă un pas, încă un pas, un ceas
întreg trece, încă un ceas, soarele
apune şi soarele răsare, o mare slăbiciune
e-n mădulare. Umbrele trupurilor noastre sînt
înghiţite
de beznă, mergem, mergem
într-acolo...

Şi uneori pare
că-n el, în zid, se mişcă ceva
şi gîfîie. Noi
nu scoatem o vorbă. Mai mult ca de-orice,
ne temem

de speranță. La ce așteaptă dincolo
de zid nu-ndrăznim să ne gîndim.
În zori, ca și-n amurg, trupurile noastre
se lungesc, devenim ca niște uriași
foarte subțiri, ca niște siluete. Și uneori
plutește adînc în noi o fărîmă de ceva
auriu, se destramă într-unul și sare
la altul, și nici despre asta
nu vorbim. Mergem. Mohorîți. În fața noastră,
pe-o ieșitură a stîncii, un păianjen țese
fire, își desfășoară plasa, străvezie
și bine-ntinsă,
și-și face în ea o adîncitură,
ca să se-nchidă
în firidă...

Fețele noastre
sînt posomorîte, picioarele noastre
lovesc, izbesc pămîntul,
pămîntul
e și el un zid – poate că
și cerul de deasupra. Să mergem,
să mergem încă, să mergem
necontenit, ca să nu fim striviți
între ziduri. Un pas, încă
un pas, încă un pas, încă unul,
ochii ne sînt
încețoșați, văd numai
gheburi de piatră,

de stîncă, buboaie cafenii
şi cenuşii şi-o plasă de păianjen
subţire-subţire,
care se mişcă
în bătaia vîntului...

Lumina apusului cade pe zid. Pentru o clipă,
aproape că ne farmecă. Lumina asta
roşietică şi aurie. Lumina asta
caldă, împăciuitoare. Din ziua-n care fetiţa mea
s-a înecat, eu adun pentru ea
toate clipele de frumuseţe
şi de har. Şi eu,
prieteni,
de-atunci
privesc orice lucru frumos
de două ori. Aa, pe cinstea mea,
domnule duce, şi eu
sînt întocmai ca dumneata, numai că mie
îmi lipsesc cuvintele pe care dumneata le ştii,
fiindcă ai avut parte de educaţie. Dar, doamna mea
cea încurcată în năvod,
dumneata mă tulburi
atît de tare
de cîte ori vorbeşti
despre fiul dumitale. Ei, ducele meu,
asta-i din cauză că mie-mi ies poeziile pe gură
de parc-aş vorbi din burtă. Şi cu mine

e la fel, doamnă, şi
cu mine: limba
doliului meu
e poezia.

Priviţi!
Acolo – a ieşit o frunză
verde. E o minune cum a reuşit
să-nmugurească şi să supravieţuiască aici,
în stînca goală şi seacă. O muscă
se aşază pe frunză, îşi curăţă
trupul, şi-l freacă, îşi lustruieşte
aripile străvezii...

Mergem încordaţi, privim
musca de parc-ar fi o enigmă –
e energică, plină de viaţă, de pofte;
zboară
şi se aşază din nou, s-ar zice că se ţine de pozne,
numai să aibă grijă să se ferească, aşa-i,
să-şi păzească sufletul de cel
din adîncitura plasei,
poate că de fapt ea
se pregăteşte de vreun
rendez-vous cu un domn
muscoi? Sau poate că ea...
Proasto!
Nu...
Ea a atins-o,

musca,
a atins-o cu marginea aripii,
e pierdută...

Asta-i o nenorocire, noi o ştim,
o ştim de îndată, asta-i
o nenorocire, degetele ei sînt reci
pe buzele noastre,
mergem repede, mergem
voiniceşte, firele
s-au înfăşurat în jurul ei, musca se
luptă, încearcă
să-şi ia zborul şi zumzăie
de-i cît pe-aci să se zgîlţîie
boltă cerului, gura ei
e căscată, ce, ce
vrei tu să spui? Şi ce
ai aflat tu acum şi nu
ştiai din clipa
în care te-ai prăsit?

Şi la o zi, două dup-aceea,
în amurg, pe jumătate în somn,
băgăm de seamă că mersul nostru
s-a schimbat. Mergem, păşim
repede, cu pielea
încrîncenată, de ce oare? Pămîntul, pe cît se pare,
e mai moale... Se desface el oare

în brazde şi gropi?
Picioarele
înţeleg asta înaintea noastră, lovesc
în pămînt, se-adîncesc, în aer se ridică
nori de praf, spinările ni se-ndreaptă,
ochii ne sclipesc...

Unul după altul îngenunchem, ne lăsăm
la pămînt, săpăm în el cu mîinile
şi cu picioarele şi cu unghiile. Săpăm
repede, ca nişte animale,
el freamătă la atingerea
mîinilor noastre, iar mîinile noastre sînt deodată
uşoare, suple, degetele
frămîntă pămîntul, tot trupul sapă
şi se tăvăleşte-n ţărînă...

CEL CARE NOTEAZĂ TOT CE SE ÎNTÎMPLĂ ÎN ORAŞ:

Nevastă-mea,
şi ea.
Umerii ei frumoşi
se mişcau, parcă pluteau.
În trupul ei
greu de regrete dansa
o formă uşoară,
care-ncerca să se-ascundă
ca un fluture
într-o lampă

prăfuită... S-a oprit
o clipă. Și-a șters fruntea cu mîna.
Am riscat
și i-am
zîmbit. Mi-a zîmbit. Mi-am mișcat
în sus și în jos
sprîncenele. A zîmbit
iar. M-am întors
la săpat. Inima mea,
inima mea.

CEI CARE MERG:
Pămîntul se bolteşte către noi
şi se-adînceşte singur sub noi, ca şi cum
ar fi aşteptat vreme-ndelungată să fie săpat, să fie săpat
aşa, să sape în el oameni
ca noi – în sfîrşit
ni s-a găsit o întrebuinţare –, şi am simţit deodată
cît de mult vrea el, pămîntul,
ca oamenii să se tăvălească pe pămînt, să se bucure nebuneşte
împreună cu el, să rîdă
către măruntaiele lui – numai lacrimi
şi sînge şi sudoare
am vărsat întotdeauna în pămînt. Cînd,
spune, cînd s-a-ntîmplat să rîdă
un om
către măruntaiele pămîntului?

Umbra
zidului se lungeşte
treptat asupra noastră. Ascuţită
şi rece e umbra, dinţii ei de
fier ară în noi umbre
şi noi ne repezim şi mai vîrtos
spre inima pămîntului, răscolim
în el, îi tragem în piept căldura
şi răsuflarea, iar el... el e mama
a tot ce-i viu şi, de aceea,
şi a tot ce-i mort, e îndoliat şi e viu,
e cald şi freamătă în mîinile noastre, ca şi cum
ne-ar implora să continuăm, să mai scoatem
din matcă
la lumină
ceva din pofta de viaţă a tinereţii
îngropate în el, din dulceaţa copilăriei
care, în el, s-a prefăcut
în ţărînă...

CENTAURUL:
Şi eu, în temniţa
camerei mele, pe masa
blestemată a trupului meu,
am scris în sfîrşit. Ca nişte degete
răscolind în pămînt fărîmiţat,
aşa am scris
povestea...

CEI CARE MERG:
Ziua se stinge,
zăcem
în fața zidului,
între tranșee
adînci. Cicatricile
pe care i le-am pricinuit
pămîntului – din răstimp în răstimp ne scapă
cîte-o privire grăbită, înfiorată,
înspre adîncul lor,
iar ochiul
fuge de îndată înapoi.

Iar el, cel care merge, se ridică
din țărînă, ne privește și e ca și cum
abia acum i s-au deschis pentru prima oară
ochii spre noi, albaștri, luminoși
și buni. Și zîmbește cu dragoste
către fiecare
dintre noi, și parcă
și spre cel
pe care fiecare dintre noi
îl poartă ascuns
înăuntrul lui.
Și, fără glas, numai din buze,
șoptește:
Mulțumesc.
Apoi se întoarce și-și dă jos, unul
după altul, veșmintele și iată-l

gol. Atît de alb
îi e trupul. Atît de omenesc.

Şi coboară
în groapa
pe care-a săpat-o,
şi stă culcat
pe spate, şi-şi pune
mîinile
de-o parte şi de alta a trupului,
şi închide
ochii.

Noi
ne ridicăm şi stăm în picioare. Vine
o clipă cînd timpul, deodată,
nu mai are răbdare, se zoreşte; cizmarul
şi nevasta lui îl ajută
pe bătrînul profesor
să se descalţe;
femeia prinsă
în năvod şi prietenul ei,
ducele, descîlcesc
mînă-n mînă, cu degete
dibace – ea dinăuntru,
el din afară –
încurcătura de frînghii
în care e prins trupul ei, iar cel care notează tot
ce se întîmplă

și nevastă-sa se grăbesc să se ajute
unul pe altul în tăcere, să-și dea jos
veșmintele zdrențuite, și-amîndoi
sînt emoționați,
agitați, și par deodată
atît de tineri
amîndoi.
Stăm cu toții
goi,
despărțiți
unul de altul prin privire. Și
fiecare dintre noi
e iarăși singur.
Și fiecare se pleacă
peste groapa lui,
și fiecare
coboară
în mormîntul lui.

Atunci,
iute și-nverșunată
ca o pasăre de pradă,
s-a înfipt în noi
noaptea.

CENTAURUL:
Abia acum pricep.
Nu pe fiu îl urnește din loc
tatăl, nu pe fiu-meu

îl fac eu în felul ăsta
să respire și să freamăte. Mie însumi
îmi fac eu vrăji
prin cuvinte, prin viziuni,
prin personaje
ca niște sperietori
lipite cu paie
și lut – și cu-nțelepciune de biet muritor –,
ca să dăinuiesc
și să nu-mpietresc.
Ca să dăinuiesc
și să nu-mpietresc.

Și respirația mea, ea e cea
care se taie
în albul rece dintre un cuvînt
și altul. Acesta sînt
eu,
eu mă zvîrcolesc, pradă
colților
absolutului.

Pentru mine însumi,
numai pentru sufletul meu mă lupt eu aici
cu tot ce nimicește,
cu tot ce-nnegurează,
cu tot ce-mputinează.

Toată viața,

toată viața mea
e-acum în vîrful
condeiului.

BĂRBATUL CARE MERGE:
Era
o tăcere de mormînt.
Zăceam culcat,
cu mîinile și picioarele înlănțuite
de singurătate:
tristețe
de om
pus în pămînt.
Din depărtări se rostogoleau
voci liniștite ale nopții, nori
grei și joși suflau
spre mine, ascunzînd ochilor mei
cerul. Pereții
gropii se-apropiau de mine, se-nchideau
deasupra mea. Pămîntul
cercetează, simțeam eu,
socotește,
cumpănește cum
să mă mistuie
în adîncul lui.

NEVASTA CELUI CARE NOTEAZĂ TOT CE SE ÎNTÎMPLĂ ÎN ORAȘ:
O să fim pedepsiți. Am tremurat

de frig și frică. Mă gîndeam:
nu-i îngăduit
ca oamenii să facă
așa ceva. Mă gîndeam
la măscăriciul meu iubit
și nefericit, culcat
atît de-aproape de mine
în culcuș de pămînt. Și tot timpul
simțeam sînge,
sînge picurînd
din mine, prelingîndu-se
în pămînt, ajungînd
pînă la el, strecurîndu-se
în vinele lui, întorcîndu-se
din nou în mine
și amestecîndu-se
cu-al meu – și-acum el e sîngele nostru,
și-acum el e **sîngele ei**, și amîndoi
o plămădim din nou
din sînge și pămînt.
Și m-a cuprins amețeala
și toropeala, și deodată
mi-a fost ușor, ca și cum timpul însuși și-ar fi slăbit
mușcătura. Am respirat. Încet,
încet, am respirat. De-atunci
nu mai respirasem așa.
N-am respirat așa
de cînd sînt. Am tras în piept miezul

ființei mele și el s-a întors la mine
ca un dans grațios...

BĂRBATUL CARE MERGE:
M-am deșteptat apoi
din visuri nebune,
pe care nu le mai țineam minte.
Cerul se limpezise
și zidul se înălța
spre tării, tăindu-le-n două.
Nu-mi auzeam vecinii,
și ei în pămînt, și nu știam
dacă mai erau pe-aproape,
dacă n-au fugit. Mi-era
frig. Dar vîrfurile degetelor mele
se tînguiau și frigeau; eu
nu voi mai fi – pulsa
în ele. Ele mugeau
pe zece voci diferite, îngemănate într-un cor
bucuros și vesel: c-î-n-d-v-a
e-u
nu v-o-i m-a-i f-i,
e-u nu v-o-i f-i!
Și, deodată, dinăuntrul lui „nu voi mai fi",
mi s-a făcut poftă
să fiu. Am știut
cît de mult
am fost,
cît am fost, pînă-n vîrful

degetelor
am știut.
Era minunat
să-mi amintesc, să știu:
cît de mult
am fost
și cît
de mult
n-o să mai fiu.

CEL CARE NOTEAZĂ TOT CE SE ÎNTÎMPLĂ ÎN ORAȘ:

De-aș putea uita numele tău,
fetița mea, melodia numelui tău
în gura mea, dulceața care se răspîndea atunci
în tot trupul meu.
Erai atît de mică
și-atît de mult e-n tine de uitat
și trebuie să nu doresc nimic din ce era
al tău
și nici pe tine
însăți...

DUCELE: Cine-i acolo? Mi se pare că am recunoscut vocea măscăriciului meu.

CEL CARE NOTEAZĂ TOT CE SE ÎNTÎMPLĂ ÎN ORAȘ: Într-adevăr, domnule duce, e sluga dumitale.

DUCELE: Prietenul meu de suflet.

CEL CARE NOTEAZĂ TOT CE SE ÎNTÎMPLĂ ÎN ORAŞ: A trecut mult timp de-atunci.

DUCELE: Mai bine de treisprezece ani, de cînd te-ai condamnat la exilul ăsta îngrozitor. Acum povestește-mi despre fetița ta.

CEL CARE NOTEAZĂ TOT CE SE ÎNTÎMPLĂ ÎN ORAŞ: Nu pot, Înălțimea Ta. În ziua în care s-a întîmplat nenorocirea mi-ai poruncit s-o uit.

DUCELE: Prietenul meu iubit, cine știe mai bine decît tine că o asemenea poruncă nici măcar nu putea să-mi treacă prin minte? Povestește-mi despre fetița ta.

CEL CARE NOTEAZĂ TOT CE SE ÎNTÎMPLĂ ÎN ORAŞ: Nu, nu, domnule duce, nu pot. Porunca dumitale are o putere prea mare asupra mea!

DUCELE: Dacă așa stau lucrurile, măscăriciule, îți ordon: *fă-o uitată!*

CEL CARE NOTEAZĂ TOT CE SE ÎNTÎMPLĂ ÎN ORAŞ:

Uit părul ei scurt și subțire.

Uit degetele ei trandafirii, aproape străvezii.
Uit c-a fost copila mea răsfățată și gingașă.
Uit cum era...
Cum te
supărai dacă uitam să despart
în farfurie omleta de salată
și cînd te spălam în baie,
țipai de bucurie și loveai apa cu mînuțele-amîndouă
și eu te scoteam din apă și-ți înveleam
trupul cu un prosop moale și-ntrebam: cine e făptura
ciudată
care se-ascunde aici înăuntru?

CENTAURUL: Prietenul meu, cel care notează tot ce se întîmplă, a vorbit și-a tot vorbit. Din el a țîșnit un izvor de uitări. Am privit de la fereastra mea către orizont. Am văzut între două coline șesul cel mare și pustiu în care au fost săpate tranșeele. În aer era o pînză de stropi care sclipea în lumina stelelor. Un singur copac uriaș și rămuros se legăna încetișor în vînt, ca dînd sau luînd binețe.

Și-atunci o umbră s-a mișcat deodată peste șes. Era o femeie, care s-a eliberat și a ieșit din pămînt. A făcut cîțiva pași, încet, greoi. S-a oprit, s-a cuprins cu brațele. Și-a înclinat puțin capul.

NEVASTA CELUI CARE NOTEAZĂ TOT CE SE ÎNTÎMPLĂ ÎN ORAȘ:

Cine-o s-o existe,
cine-o s-o strîngă-n brațe
dacă nu o să-i învelim noi doi
cu trupurile noastre
întregimea
deșartă
dinăuntrul ei?

CENTAURUL: A privit în jurul ei, a privit îndelung zidul, apoi a coborît și-a fost înghițită de pămînt în șanțul de lîngă ea. Peste o clipă sau două am zărit un carnet azvîrlit de-acolo cu o forță neobișnuită: a zburat o clipă prin aer, s-a înfoiat și a străfulgerat în întuneric cu foile lui albe, apoi s-a stins.

BĂRBATUL CARE MERGE:

Mă gîndeam la fiii
pămîntului, cei de lîngă mine. Mă gîndeam
la fiul meu. De la căldura trupului meu,
pămîntul se-ncălzise puțin.
Vorbeam cu fiul meu în sinea mea.
Cel puțin nu ne-am despărțit supărați –
i-am spus –
și nu ne purtăm pică.
Ne-ai iubit și erai iubit
și știai

că ești iubit.
Stelele clipeau
deasupra mea. I-am spus:
pot să te rog ceva?
Vreau să-nvăț să despart
amintirea
de durere. Sau cel puțin o parte din ea,
cît se poate, ca să nu fie tot trecutul
atît de îmbibat de durere.
Așa aș putea și să-mi amintesc mai des de tine,
înțelegi: n-o să-mi fie teamă de fiecare dată
de arsura amintirii.
Și-am mai spus: trebuie să mă despart de tine.
Nu mă-nțelege greșit (am simțit
pînă-n măduva oaselor
împunsătura durerii care l-a străbătut): trebuie
să ne depărtăm
doar la distanța
care-ar îngădui pieptului să se umfle
cît pentru o
respirație
întreagă.
Și-am zîmbit, fiindcă mi-am amintit că asta
ceruse
și bătrînul profesor. Și marea cerurilor
a șușotit ceva și s-a rotunjit ca un surîs
acolo, deasupra mea. Cineva
poate că m-a înțeles.
Sau m-a simțit.

Am respirat, am tras în piept
tot cuprinsul nopții. Cerul nu
mă apăsa, nici
pămîntul și nici eu
însumi. Și nici
tu.

Tu...
tu
unde ești?

NEVASTA CELUI CARE NOTEAZĂ TOT CE SE ÎNTÎMPLĂ ÎN ORAȘ:

Poate că acum nu mai trebuie s-ajung
la capătul
tuturor drumurilor, la locul de pe urmă?
Poate că însuși mersul ăsta
e și enigma, și, totodată, dezlegarea ei?
Poate că nu există un „acolo",
fetița mea, poate că de-acum nu mai există
nici „tu"?
Dar atunci cînd sînt culcată uite-așa, în pîntecele
pămîntului, și pentru o clipă durerile
se sting în mine, simt deodată
și știu cum viața și moartea, ele însele,
se fac în mine, încet-încet,
totuna, se topesc împreună într-o licoare ce desfată
ca nici o alta (vai, cum de mi-a ieșit pe gură
un gînd atît de-ngrozitor?),

pînă cînd, ca noaptea și ziua sau ca iarna și vara,
care se-ntîlnesc la echinox, ele
se-amestecă în mine cu o precizie și o înțelepciune
care s-au dobîndit, vai, cu prețul
vieții tale...
Nu, nu!
Ăsta-i un tîrg amar
și dezgustător,
dar, copila mea –
lasă-mă să-ți spun, că, de nu,
o să-nnebunesc –, acum, pentru prima oară,
știu nu numai care-i înțelesul
morții,
ci și ce este viața
și văd chiar mai mult
decît atît...

CEL CARE NOTEAZĂ TOT CE SE ÎNTÎMPLĂ ÎN ORAȘ:

Cum stau
viața și moartea
față în față!
Cum își gînguresc ele
una alteia!
Cum se ating ele,
cum se împletesc ele
una cu alta

la rădăcina goliciunii lor!
Cum pritocesc ele necontenit,
toarnă și varsă
dintr-una într-alta, una
în cealaltă,
ca doi
îndrăgostiți, ca o pereche,
seva
ființei lor!

NEVASTA CELUI CARE NOTEAZĂ TOT CE SE ÎNTÎMPLĂ ÎN ORAȘ:

Se subțiază una cu alta,
și eu sînt la fel acum,
ca un rîu în care s-au întîlnit și s-au contopit
două pîraie,
și n-am știut, nu ca acum,
n-am știut că viața, în deplinătatea „este"-ului ei,
se trăiește, se simte
doar acolo, pe linia de hotar...
Și-i ca și cum n-aș fi trăit
încă nicicînd, și-i ca și cum nimic
din tot ce mi s-a întîmplat
nu mi s-ar fi întîmplat cu-adevărat pînă cînd
tu, fetița mea,
pînă cînd tu
ai mu...

CEI CARE MERG:
S-a făcut dimineață. Nori subțiri
și roșii cutreierau cerul.
Ne-am sculat încet din morminte, am stat
în pielea goală
în fața zidului
și ne-am închipuit din nou că-l trece
un fior, îl trece iar și iar
pe toată înălțimea
și lungimea lui,
ca unduirea unui val străveziu,
și n-am putut vorbi, ni s-a tăiat
răsuflarea: un zid
de stîncă gros,
dar și-atît de zgomotos.

MOAȘA:
Chipuri...

NEVASTA CELUI CARE NOTEAZĂ TOT CE SE ÎNTÎMPLĂ ÎN ORAȘ:
Acolo,
în zid,
în pietre,
văd
chipuri...

CEL CARE NOTEAZĂ TOT CE SE ÎNTÎMPLĂ ÎN ORAȘ:
Nu, scumpa mea,
uită-te-ncoace, la mine, aici
e chipul, trupul
cel cald,
cel viu,
iar acolo –
acolo nu-i decît
chip van,
născut din alean.

NEVASTA CELUI CARE NOTEAZĂ TOT CE SE ÎNTÎMPLĂ ÎN ORAȘ:
Chipul unei femei tinere
sau al unui bărbat
sau al unui flăcău...

DUCELE:
Și ăsta
se mișcă
și-i mlădios
și viu.

MOAȘA:
Visez, sigur că
visez,
Dumnezeule mare, e-un adolescent acolo? Sau un băiețel?

Sau poate
o fetiță?
Fetiță, fet-t-tiță,
te rog, uită-te
la mine...

CIZMARUL:
Ca-n ceară moale
sînt ei întipăriți
sau
ca-n piele.

BĂTRÎNUL PROFESOR DE MATEMATICĂ:
Sau
ca-n cugetare,
sau ca-n vis... Nu,
nu, nu greșesc:
văd un chip
de om.

CEI CARE MERG:
Am văzut un copil, un chip de copil,
pentru o singură clipă, nălucirea
frunții lui, a bărbiei lui ascuțite... Am tresărit
și copilul
a tresărit și el. Valuri,
cioburi de forme curgeau
înăuntrul pietrelor
și dădeau în ele viață unui basorelief

vioi,
fără astîmpăr...

CEL CARE NOTEAZĂ TOT CE SE ÎNTÎMPLĂ ÎN ORAŞ:
Sau aşa i se pare numai
unei inimi care tînjeşte?
Care înnebuneşte?

CEI CARE MERG:
Să fie oare asta doar o mică umflătură
în stîncă
sau e
năsucul
unui copil? Şi gura lui,
oare-a căscat gura ori s-a schimonosit
într-o strîmbătură? Sau e doar o aşchie
de stîncă între peşteri?

O fetiţă? Fetiţă era ce
s-a ivit deasupra lui şi de-acum
nu mai e? O să se-ntoarcă oare?
O licărire
de fetiţă a plutit prin aer şi-a pierit,
parc-a bătut o clipă, mititica,
la uşile realităţii –
şi s-a îngrozit...

Şi ea încă nu s-a topit şi, sub ochii noştri,

chipul copilului se schimbă, devine
fața unui adolescent, prelungă,
subțire și fină.
Și profilul lui
se răsucește către noi
încet,
c-o uluire fără
margini.
Și el își îndreaptă privirea
spre noi, și cele două
sprîncene ale lui sînt ca două
arcuri moi
în piatră. Iar cei doi
ochi ai lui –
două scobituri
negre.

CEL CARE NOTEAZĂ TOT CE SE ÎNTÎMPLĂ ÎN ORAȘ:

De la o clipă la alta
își ies din minți. Priviți, oameni buni,
priviți: acesta e un zid!
Blocuri de stîncă! Și chipurile
pe care le văd ochii voștri sînt
doar o amăgire
produsă de lumină, scamatorii
cu umbră
și piatră...

CEI CARE MERG:

Dar ele sînt atît de pline
de vitalitate! Sînt străfulgerate
de zîmbete, de mirări,
de tristeți, ca și cum
aceste chipuri care tînjesc
deznădăjduite
vor să-ncerce pentru o ultimă oară
toate expresiile
și să-ncerce atunci
în felul ăsta
cît e de aspru gustul
simțămintelor
care le-au fost refuzate.
Inimile noastre
băteau, sufletele noastre
se căzneau, gemeau
să iasă, să scape
din temnița lor, să se mute
de-aici
acolo... Le cuprinsese nebunia.
Sufletele noastre erau ca niște berze
și cocori zăvorîți în cușcă
atunci cînd pe cerul
senin trece
un stol de păsări,
în drumul lui spre casă.

CEL CARE NOTEAZĂ TOT CE SE ÎNTÎMPLĂ ÎN ORAȘ:

Asta-i tînjirea, n-am nici o-ndoială, ăsta
e dorul care smintește treptat
și mintea mea. Ascultați-mă,
ascultați-mă: tînjirea,
numai ea e cea care-i sapă în piatră
pe cei dragi drept vii,
precum cei care licăresc, da, acolo,
priviți, acolo!, în ieșiturile
stîncii.

CEI CARE MERG:

Și, mai mult ca orice – gurile.
Se mișcă. Se mișcă întruna, se cască
și se sfîrtecă, se schimonosesc
și se țuguiază... Poate că
spun rugăciuni?
Către cine?
Sau blestemă?
Pe cine?

CENTAURUL: Fir-ar a dracului de treabă, de-aș putea să fiu cu ei! De-aș fi acolo și n-aș ședea aici, să scriu și iar să scriu! L-aș împunge și l-aș izbi, l-aș sparge, aș dărîma zidul ăsta, l-aș străpunge, aș năvăli înăuntru și-aș...

CEI CARE MERG:
Şi trupul lor, şi el e oare
împins, şi el trudeşte oare să se-apropie
de zid? Se războieşte? Cu cine?
Cu ce? Sau se luptă din răsputeri
să-şi taie cale înapoi
aici?

CEL CARE NOTEAZĂ TOT CE SE ÎNTÎMPLĂ ÎN ORAŞ:
Sau ca un copil
mititel, care abia s-a trezit
din somn şi încă e
zăpăcit şi cufundat în visul lui şi loveşte
în pieptul maică-sii, se lipeşte de ea
şi o loveşte cu pumnii, o loveşte cu pumnii
şi-o strînge în braţe...

CEI CARE MERG:
Am văzut un braţ, un umăr
îngust şi plăpînd, un genunchi, doi genunchi,
şi doi muguri
au plesnit, s-au prefăcut în deluşoare,
sînii unei fetişcane,
ascuţiţi. Deasupra lor era o faţă
care s-a transformat încet
într-o faţă zîmbitoare de flăcău, şi perechea
de sîni s-a prefăcut în feţe
de prunci, o fetiţă

şi-un băieţel... Palme
prelungi au cuprins faţa flăcăului şi zece
degete subţiri s-au desfăcut
ca un buchet în jurul
ei.
Nasul lui părea
strivit de
întunericul din geamul ferestrei
pe cînd el încerca să răzbată
cu privirea prin hăţişul
beznei.

Oare-a încercat? Oare-au încercat
să ne cheme? Sau să ne prevină?
Poate că de-acolo şi noi
părem doar nişte trăsături
nelămurite, vagi, luptîndu-ne
să ne desprindem din blocul opac şi surd
de stîncă...

Groaza,
ne-a năpădit groaza. Încă puţin şi totul o să se topească,
totul; acum, acum o s-alergăm, o să ne-ngropăm
feţele în zid, o să-l crăpăm,
o să-i tragem de acolo,
o să-i smulgem
de acolo...

Am înghețat. Nu
ne-am clintit din loc! Dacă le-am vorbi,
ne gîndeam, le-am spune
ce nu le-am spus
pe cînd trăiau sau am striga
peste buzele golului sfîșiat
în noi, golul prin care
viața noastră se scurge
în bătăi puternice de inimă.

CENTAURUL: Bărbatul care merge a căzut deodată în genunchi în fața zidului și a șoptit numele fiului lui. L-a șoptit fără glas, se vedeau numai o gură căscată și doi ochi mijiți, iar eu, în camera mea îndepărtată, am simțit cum un tăiș ascuțit zboară de-acolo către mine și mă spintecă și, în leșinul durerii mele dulci, am auzit în spatele meu, din mijlocul grămezilor de lucruri, vocea unui copil mic spunînd încetișor, într-un mormăit firav...

UN GLAS DE COPIL:
Este
suflare este
suflare în
durere este
suflare.

CENTAURUL: M-am ridicat și m-am proptit pe picioare. M-am preumblat prin odaie încolo și-ncoace.

Am ridicat de pe jos un lucru, nu mai știu care, și l-am atins, și l-am mîngîiat, și mi l-am apropiat de buze. Apoi m-am întors și-am stat la fereastră. Cu ajutorul binoclului pe care l-am găsit într-una din grămezi, puteam să văd foarte bine: șoapta bărbatului care merge parcă i-ar fi secerat și pe cei care mergeau după el. La fel ca el, au căzut și ei în genunchi, moașa și cizmarul, bătrînul profesor și femeia care drege năvoade și ducele, cel care notează tot ce se întîmplă în oraș și nevastă-sa. Și fiecare dintre ei, fiecare dintre noi, l-a chemat pe copilul lui și i-a șoptit:

CEI CARE MERG:
Lili...
Adam?... Lili
a mea cea mică... Michael... aaa, copilul meu,
comoara mea, comoara mea pierdută... Hannah,
Hannah, privește încoace... iartă-mă, Michael,
că te-am
bătut... Adam, eu sînt
tata... Ui... fărîma
mea de viață...

Ne-am trezit
zăcînd pe
pămînt
și zidul
nu mai stătea în picioare. Poate că

nici n-a fost vreodată
acolo. Poate că nimic
din tot ce-am văzut
n-a fost adevărat.

Şi numai un gînd
ciudat, tainic
şi sfredelitor ne-a străbătut atunci
pe toţi, ca şi cum
cineva ne-ar fi cusut laolaltă
c-un singur fir:
poate că în clipa în care
bărbatul acela
s-a ridicat în picioare
în bucătăria cea mică
şi i-a spus
nevesti-sii,
eu trebuie să plec,
trebuie să mă duc acolo –
poate că în clipa aceea
s-a mişcat
ceva
şi acolo.
Şi cînd a-nceput
bărbatul acela
să meargă în jurul lui însuşi
în cerc
pe lîngă casa lui,
şi ei, acolo,

au început
să se îndrepte
încoace,
la locul
întîlnirii.

Acum
ni i-am închipuit
niţel gîrboviţi,
stinşi,
întorcîndu-se
încet-încet
la locul lor.

BĂRBATUL CARE MERGE:
Iar el, el însuşi,
el a murit,
înţeleg, aproape că-nţeleg
sensul sunetelor:
copilul a murit,
recunosc astfel
că-n aceste
cuvinte e
un adevăr. El a murit,
el
a murit, dar
moartea lui,
moartea lui
n-a murit.

CENTAURUL:
Și-atîta doar, mi se rupe inima,
dragul meu drag,
la gîndul
că eu...
că-i cu putință...
că am găsit
pentru asta
cuvinte.

(aprilie 2009 – mai 2011)

BIBLIOTECA POLIROM
PROZĂ XXI

„Povestea pe care o scriu e o altă casă a mea, deşi uneori durează doi sau trei ani pînă devine într-adevăr o casă. Cînd am o poveste, cînd ştiu firea şi limbajul fiecărui personaj, nu mă simt niciodată singur. Uneori mai scriu şi cîte o carte relaxantă, dar iau literatura în serios. Aici ai de-a face cu explozibili. Poţi schimba viaţa unui cititor; poţi schimba – ba chiar cred că ar trebui să schimbi – pînă şi viaţa ta."

David Grossman

„*Căderea din timp* nu este un volum autobiografic şi nici nu se petrece în Israel. Însă, pentru a-l scrie, autorul a fost nevoit să exploreze abisul profund al propriilor sale sentimente."

The Guardian

„David Grossman are talentul de a se uita în sufletul unui om şi de a găsi acolo esenţa irepetabilă a umanităţii."

Nicole Krauss

EDITURA POLIROM
ISBN 978-973-46-3339-5
www.polirom.ro
Carte publicată şi în ediţie digitală

Foto copertă: © by Orin Zebest